ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
& ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ ΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΘ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

«ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΥΠΟ ΤΗΝ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ & ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»

Πέμπτη 1 Ιουνίου 2017 I Ώρα 18:15

Συνεδριακό Κέντρο Τράπεζας Πειραιώς (Κατούνη 12-14, Λαδάδικα)

Χαιρετισμοί

Νικόλαος Βαλεργάκης, Πρόεδρος Δ.Σ.Θ.
Βασίλης Βράκας, Πρόεδρος Σ.Μ.Υ.Δ.Ν.

Εισηγήσεις

Ιωάννα Λαμπίρη, Πρόεδρος Πρωτοδικών Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης
Μαρία Μουρμουρή, Αναπλ. Προϊσταμένη Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου Θεσσαλονίκης
Θεόδωρος Τσιάτσιος, υπ. Δ.Ν. Δικηγόρος

Συντονισμός:

Βρίκος Χρήστος, Δικηγόρος, Μέλος Δ.Σ. Δ.Σ.Θ.,
Πρόεδρος Επιτροπής Επαγγελματικής Κατάρτισης & Επιμόρφωσης Δικηγόρων

Ερωτήσεις – Παρεμβάσεις – Συζήτηση

Υπηρεσία Ασύλου

Μαρία Μουρμουρή
Msc στη Δημόσια Διοίκηση Ολικής Ποιότητας
Υπηρεσία Ασύλου
Αν. Προϊσταμένη του
Περιφερειακού Γραφείου Ασύλου Θεσσαλονίκης,

- **Ίδρυση με το Ν. 3907/2011**

  Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/115/ΕΚ "σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μελη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών"

- **Υπαγωγή**

  Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής

- Αρμόδια για την εξέταση όλων των αιτήσεων για διεθνή προστασία, με την έναρξη λειτουργίας της.

- Έναρξη λειτουργίας: 7 Ιουνίου 2013

Στελέχωση:

Πολιτικό Προσωπικό (μέσω αποσπάσεων, μετατάξεων από τις υπηρεσίες του δημοσίου ή του ευρύτερου δημόσιου τομέα, προσλήψεων μέσω ΑΣΕΠ υπαλλήλων μόνιμων ή με σύμβαση εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου)

Μεγάλη έμφαση δίνεται στην εκπαίδευση του προσωπικού για το νομικό πλαίσιο, τεχνικά ζητήματα, κλπ., η οποία παρέχεται από το Ευρωπαϊκό Γραφείο Υποστήριξης Ασύλου (EASO) μέσω της εκπαιδευτικής πλατφόρμας του European Asylum Curriculum (EAC).

Η Υπηρεσία Ασύλου συγκροτείται από την Κεντρική Υπηρεσία, τα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου και τα Αυτοτελή Κλιμάκια Ασύλου.

Η Κεντρική Υπηρεσία προγραμματίζει, κατευθύνει, παρακολουθεί και ελέγχει τη δράση των Γραφείων και Κλιμακίων Ασύλου και εξασφαλίζει τις αναγκαίες προϋποθέσεις για την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

Η Κεντρική Υπηρεσία Ασύλου διαρθρώνεται στα εξής τμήματα:

- Τμήμα Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας
- Νομικό Τμήμα
- Τμήμα Συντονισμού
- Τμήμα Εθνικής Μονάδας Δουβλίνου
- Τμήμα Ανθρωπίνου Δυναμικού
- Τμήμα Εκπαίδευσης, Διασφάλισης Ποιότητας και Τεκμηρίωσης
- Τμήμα Οικονομικό
- Τμήμα Διαχείρισης και Εφαρμογής Προγραμμάτων
- Τμήμα Διοικητικής και Τεχνικής Υποστήριξης
- Τμήμα Πληροφορικής
- Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας

Τα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου και τα Αυτοτελή Κλιμάκια Ασύλου έχουν ως αποστολή, μέσα στα όρια της τοπικής τους αρμοδιότητας, την εφαρμογή της νομοθεσίας περί διεθνούς προστασίας και ειδικότερα:

i. τη λήψη των δακτυλικών αποτυπωμάτων των αιτούντων διεθνή προστασία,

ii. την παραλαβή και εξέταση των αιτήσεων διεθνούς προστασίας σε πρώτο βαθμό,

iii. την παραλαβή των προσφυγών και τη διαβίβασή τους στην Αρχή Προσφυγών,

iv. την ενημέρωση των αιτούντων διεθνή προστασία για τη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεών τους, καθώς και τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους,

v. τον εφοδιασμό των αιτούντων διεθνή προστασία καθώς και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας με τα προβλεπόμενα νομιμοποιητικά και ταξιδιωτικά έγγραφα,

Αυτή τη στιγμή, στην Υπηρεσία Ασύλου λειτουργούν:

→ Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Αττικής
→ Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Λέσβου
→ Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Θράκης (Αλεξανδρούπολη)
→ Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Ρόδου
→ Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Θεσσαλονίκης
→ Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Σάμου
→ Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου Δυτικής Ελλάδας (Πάτρα)
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Κω
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Αμυγδαλέζας
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Ξάνθης
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Χίου
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Λέρου
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Μετεγκατάστασης
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Πειραιά
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Φυλακίου
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Κορίνθου
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου Κρήτης
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου για την ταχεία εξέταση αιτήσεων διεθνούς προστασίας (fast track)
→ Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου εξέτασης Αιτήσεων Διεθνούς Προστασίας Υπηκόων Αλβανίας και Γεωργίας

ΠΓΑ και Κλιμάκια Ασύλου

Διαδικασίες Χορήγησης Διεθνούς Προστασίας

Νομοθετικό Πλαίσιο

Νόμος 4375/2016

Οργάνωση και λειτουργία Υπηρεσίας Ασύλου, Αρχής Προσφυγών, Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης σύσταση Γενικής Γραμματείας Υποδοχής, προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2013/32/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «σχετικά με τις κοινές διαδικασίες για τη χορήγηση και ανάκληση του καθεστώτος διεθνούς προστασίας (αναδιατύπωση)» (L 180/29.6.2013), διατάξεις για την εργασία δικαιούχων διεθνούς προστασίας και άλλες διατάξεις

ΠΔ 141/2013

Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 (L 337) σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση και το καθεστώς των αλλοδαπών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (αναδιατύπωση)»

Πρόσβαση στη Διαδικασία

- Κάθε αλλοδαπός ή ανιθαγενής έχει δικαίωμα υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας
  - Αυτοπρόσωπη παρουσία
  - Εξ ονόματος και των μελών της οικογένειας – Συναίνεση

- Σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η πλήρης καταγραφή, τότε οι αρμόδιες αρχές παραλαβής προβαίνουν σε απλή καταγραφή των ελάχιστων απαραίτητων στοιχείων και στη συνέχεια προβαίνουν στην πλήρη καταγραφή, μόλις αυτό καταστεί δυνατό.

- Η αίτηση θεωρείται κατατεθειμένη από την ημερομηνία πλήρους καταγραφής.

- Διασφάλιση δικαιώματος πρόσβασης στη διαδικασία ασύλου.

Δικαίωμα παραμονής - Εξαιρέσεις

Οι αιτούντες παραμένουν στη χώρα μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας και δεν απομακρύνονται με οποιοδήποτε τρόπο.

Εξαιρέσεις:

- Παράδοση αιτούντα σε Κ-Μ της Ε.Ε. βάσει ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης (Ν 3251/2004)
- Έκδοση αιτούντα σε Τρίτη χώρα (όχι χώρα καταγωγής) ή σε διεθνή ποινικά δικαστήρια, βάσει διεθνών υποχρεώσεων της χώρας.

Δικαίωμα παραμονής του αιτούντος στη χώρα ΔΕΝ θεμελιώνει δικαίωμα για χορήγηση άδειας διαμονής.

Εκπροσώπηση και συνδρομή

- Έχουν δικαίωμα να συμβουλεύονται με ιδία δαπάνη δικηγόρο ή σύμβουλο σε άλλα θέματα σχετικά με την αίτησή τους.

- Οι δικηγόροι ή σύμβουλοι έχουν πρόσβαση σε :

  - Στοιχεία του φακέλου τους, εφόσον αυτά σχετίζονται με την εξέταση της αίτησης.

  - Σε υπηρεσίες ΠΥ ή χώρους κράτησης και ζώνες διέλευσης

  - Παρέχουν συνδρομή σε όλα τα στάδια της διαδικασίας και δύνανται να παρίστανται στην προσωπική συνέντευξη.

Εγγυήσεις για τους αιτούντες - Δικαιώματα

- Ενημέρωση σε γλώσσα που κατανοούν για τη:
  - Διαδικασία,
  - Δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους
  - Εμπιστευτικότητα διαδικασίας
- Δωρεάν παροχή υπηρεσιών διερμηνείας
- Επικοινωνία με ΥΑ/ΟΗΕ ή κάθε άλλη οργάνωση για παροχή νομικής, ιατρικής και ψυχολογικής συνδρομής
- Εφοδιασμός με δελτίο αιτούντος

Υποχρεώσεις Αιτούντων

- Συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές παραλαβής και εξέτασης.
- Αυτοπρόσωπη παρουσία.
- Παράδοση ταξιδιωτικών εγγράφων ή άλλων εγγράφων που σχετίζονται με την εξέταση της αίτησης τους.
- Ενημέρωση για τη διεύθυνση κατοικίας τους και τα άλλα στοιχεία επικοινωνίας, καθώς και για κάθε μεταβολή των στοιχείων αυτών.
- Φωτογράφιση και δακτυλοσκόπιση (οι άνω των 14 ετών).

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΗΣ ΑΙΤΗΣΗΣ

- Οι αιτήσεις δεν απορρίπτονται, ούτε αποκλείεται η εξέτασή τους για το μόνο λόγο ότι δεν υποβλήθηκαν το ταχύτερο δυνατό.

- Οι αποφάσεις επί των αιτήσεων λαμβάνονται σε ατομική βάση, μετά από εμπεριστατωμένη, αντικειμενική και αμερόληπτη εξέταση.

Διαδικασία Εξέτασης

- Εξέταση αιτήσεων με την κανονική ή με την ταχύρρυθμη διαδικασία, με αιτιολόγηση από τον χειριστή.

- Η ταχύρρυθμη διαδικασία δεν διαφοροποιείται από την κανονική κατά την εξέταση της αίτησης σε πρώτο βαθμό αλλά μόνο κατά την εξέταση τυχόν προσφυγής.

- Η εξέταση των αιτήσεων εντός έξι μηνών (κανονική διαδικασία) ή τριών (ταχύρρυθμη).

Οι αιτήσεις εξετάζονται **με τη ταχύρρυθμη διαδικασία** όταν:

α. ο αιτών προέρχεται από ασφαλή χώρα καταγωγής,

β. η αίτηση είναι προδήλως αβάσιμη,

γ. ο αιτών παραπλάνησε τις Αρχές με την παρουσίαση ψευδών πληροφοριών ή εγγράφων ή με την απόκρυψη σχετικών πληροφοριών ή εγγράφων όσον αφορά την ταυτότητα ή/και την εθνικότητά του, που μπορούσαν να επηρεάσουν αρνητικά την απόφαση,

δ. είναι πιθανόν ότι ο αιτών έχει καταστρέψει ή πετάξει κακόπιστα έγγραφο ταυτότητας ή ταξιδιωτικό έγγραφο που θα βοηθούσε στον προσδιορισμό της ταυτότητας ή της ιθαγένειάς του,

ε. ο αιτών έχει υποβάλει την αίτηση μόνο για να καθυστερήσει ή να εμποδίσει την εκτέλεση προγενέστερης ή επικείμενης απόφασης απέλασης ή με άλλο τρόπο απομάκρυνσής του,

στ. ο αιτών αρνείται να συμμορφωθεί με την υποχρέωση να υποβληθεί σε λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

Οι αιτήσεις εξετάζονται **κατά προτεραιότητα**, όταν:

i.άτομα που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες,

ii.άτομα που υποβάλλουν αίτηση ενόσω κρατούνται, υποβάλλουν αίτηση βάσει του άρθρου 60 ευρισκόμενα σε ζώνες διέλευσης λιμένων ή αερολιμένων της χώρας ή παραμένουν εντός περιφερειακών υπηρεσιών της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης,

iii.άτομα που ενδέχεται να υπαχθούν στις διαδικασίες του Κανονισμού (ΕΕ) 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου,

iv.άτομα των οποίων οι αιτήσεις εύλογα πιθανολογείται ότι είναι βάσιμες,

v.άτομα των οποίων οι αιτήσεις μπορούν να θεωρηθούν ως προδήλως αβάσιμες,

vi.άτομα για τα οποία η Ελληνική Αστυνομία με αιτιολογημένο έγγραφό της αναφέρει ότι συνιστούν κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη της χώρας,

vii.άτομα τα οποία υποβάλλουν μεταγενέστερες αιτήσεις διεθνούς προστασίας κατά το στάδιο του παραδεκτού.

Αιτούντες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (άρθρο 14 παρ. 8 ν. 4375/2016)

i. οι ασυνόδευτοι ανήλικοι,
ii. τα άτομα που έχουν αναπηρία ή πάσχουν από ανίατη ή σοβαρή ασθένεια,
iii. οι υπερήλικες,
iv. οι γυναίκες σε κύηση ή λοχεία,
v. οι μονογονεϊκές οικογένειες με ανήλικα τέκνα,
vi. τα θύματα βασανιστηρίων, βιασμού ή άλλης σοβαρής μορφής ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης, πρόσωπα με σύνδρομο μετατραυματικής διαταραχής, ιδίως επιζήσαντες και συγγενείς θυμάτων ναυαγίων
vii. τα θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Καταγραφή Αιτήματος

- **Καταγραφή αιτήματος**
  - Ενημέρωση αιτούντος
  - Δακτυλοσκόπιση
  - Λήψη Φωτογραφίας
  - Συμπλήρωση στοιχείων αιτούντων (ηλεκτρονικό σύστημα-φόρμα καταγραφής)
  - Δακτυλοσκόπιση
  - Προγραμματισμός Συνέντευξης
  - Δελτίο Αιτούντος Άσυλο

- **Καταγραφή αιτημάτων κρατούμενων:**

  Ενημέρωση από ΕΛΑΣ μέσω ηλεκτρονικού συστήματος για επιθυμία.

  Προγραμματισμός καταγραφής αιτήματος από ΠΓΑ ή ΑΚΑ.

  Καταγραφή ως άνω

  Κλήση σε συνέντευξη

  Δεν χορηγείται δελτίο αιτούντος άσυλο

  Ενημέρωση ΕΛ.ΑΣ σε κάθε στάδιο της διαδικασίας.

Κράτηση αιτούντων άσυλο

Αλλοδαπός ή ανιθαγενής που αιτείται διεθνή προστασία δεν κρατείται για μόνο το λόγο ότι έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας, καθώς και ότι εισήλθε παράτυπα ή/και παραμένει στη χώρα χωρίς νόμιμο τίτλο διαμονής.

Η απόφαση κράτησης λαμβάνεται από τον οικείο Αστυνομικό Διευθυντή και, προκειμένου περί των Γενικών Αστυνομικών Διευθύνσεων Αττικής και Θεσσαλονίκης, τον αρμόδιο για θέματα αλλοδαπών Αστυνομικό Διευθυντή, και περιέχει πλήρη και εμπεριστατωμένη αιτιολογία.

Παραμένει υπό κράτηση κατ' εξαίρεση, εφόσον είναι αναγκαία, κατόπιν ατομικής αξιολόγησης και δεν μπορούν να εφαρμοστούν εναλλακτικά μέτρα για έναν από τους παρακάτω λόγους:

- Κατόπιν εισήγησης του Προϊσταμένου ΠΓΑ/ΑΚΑ:

i.για τη διαπίστωση των στοιχείων της ταυτότητας ή της καταγωγής του,

ii.προκειμένου να προσδιοριστούν τα στοιχεία εκείνα στα οποία βασίζεται η αίτηση διεθνούς προστασίας, η απόκτηση των οποίων θα ήταν σε άλλη περίπτωση αδύνατη, ιδίως όταν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής του αιτούντος, όπως ο κίνδυνος αυτός ορίζεται στο άρθρο 18 (ζ) του ν. 3907/2011,

iii.όταν τεκμηριώνεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι το πρόσωπο είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρείται ότι ο αιτών υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας, προκειμένου να καθυστερήσει απλώς ή να εμποδίσει την εκτέλεση απόφασης επιστροφής, εφόσον πιθανολογείται ότι η εκτέλεση της απόφασης αυτής μπορεί να υλοποιηθεί,

iv. όταν υπάρχει σημαντικός κίνδυνος διαφυγής, κατά τη έννοια του άρθρου 2 (ιδ) του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013, τα οποία εφαρμόζονται αναλόγως, και προκειμένου να διασφαλιστεί η υλοποίηση της διαδικασίας μεταφοράς σύμφωνα με τον ως άνω Κανονισμό.

Χωρίς εισήγηση του Προϊσταμένου ΠΓΑ/ΑΚΑ:

ν. εφόσον συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη, κατά την αιτιολογημένη κρίση της Ελληνικής Αστυνομίας,

Εναλλακτικά Μέτρα Κράτησης

(άρθρο 22 παρ. 3 ν. 3907/2011)

Εφόσον κριθεί ότι δεν μπορούν να εφαρμοσθούν **εναλλακτικά μέτρα** όπως αυτά που αναφέρονται στο **άρθρο 22 παρ. 3 του ν.3907/2011**, δηλαδή

«Οι αρμόδιες για την έκδοση της απόφασης επιστροφής αρχές μπορούν να επιβάλουν καθ' όλο το χρονικό διάστημα της προθεσμίας οικειοθελούς αναχώρησης υποχρεώσεις στον υπήκοο τρίτης χώρας, με σκοπό την αποφυγή του κινδύνου διαφυγής, όπως την **τακτική εμφάνιση ενώπιον αρχών, την κατάθεση κατάλληλης οικονομικής εγγύησης, την κατάθεση εγγράφων ή την υποχρέωση παραμονής σε ορισμένο μέρος**. Το ύψος και η διαδικασία κατάθεσης οικονομικής εγγύησης καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Προστασίας του Πολίτη.»

Η κράτηση των αιτούντων διεθνή προστασία επιβάλλεται για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα. Καθυστερήσεις των διοικητικών διαδικασιών που δεν μπορούν να αποδοθούν στον αιτούντα δεν δικαιολογούν συνέχιση της κράτησης.

Η κράτηση του αιτούντος διεθνή προστασία συνιστά λόγο επιτάχυνσης της διαδικασίας ασύλου, λαμβανομένης υπόψη της, τυχόν, έλλειψης κατάλληλων χώρων και των δυσχερειών εξασφάλισης αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης των τελούντων σε κράτηση.

Σε περίπτωση κράτησης αλλοδαπού ή ανιθαγενή ο οποίος υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας υπό κράτηση, ενημερώνεται αμέσως ο Προϊστάμενος του ΠΓΑ/ΑΚΑ, ο οποίος μεριμνά για την κατά προτεραιότητα εξέταση της αίτησης.

Όταν εκλείψουν οι λόγοι που δικαιολογούν την κράτηση ενός αιτούντος, οι αρχές που διέταξαν την κράτηση, με αιτιολογημένη απόφασή τους, αφήνουν ελεύθερο τον αιτούντα και ενημερώνουν αμελλητί την Υπηρεσία Ασύλου ή την Αρχή Προσφυγών, εφόσον η αίτηση εκκρεμεί σε β΄ βαθμό.

Προσωπική Συνέντευξη

- Διενεργείται από υπάλληλο (χειριστή), ο οποίος διαθέτει τα κατάλληλα προσόντα και λαμβάνει την απόφαση επί της αίτησης διεθνούς προστασίας.

- Με συνδρομή διερμηνέα (φυσική παρουσία ή τηλεδιάσκεψη).

- Μεταξύ της καταγραφής και της συνέντευξης δίνεται εύλογος χρόνος στον αιτούντα για να προετοιμασθεί.

- Κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, ο αιτών δίνει εξηγήσεις, για το προσωπικό του ιστορικό, τη χώρα και το μέρος προηγούμενης διαμονής του, τα δρομολόγια που ακολούθησε για να εισέλθει στο ελληνικό έδαφος, τους λόγους που τον ανάγκασαν να εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής του ή προηγούμενης συνήθους διαμονής του ζητώντας προστασία καθώς και τους λόγους για τους οποίους δεν μπορεί ή δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν.

- Κάθε προσωπική συνέντευξη ηχογραφείται, ενώ συντάσσεται πρακτικό συνέντευξης.

Αιτιολόγηση και Επίδοση Αποφάσεων

- Απόφαση που απορρίπτει αίτηση διεθνούς προστασίας αναφέρει τους πραγματικούς και νομικούς λόγους της απόρριψης, όπως επίσης γίνεται μνεία για την προθεσμία άσκησης προσφυγής και το όργανο ενώπιον του οποίου ασκείται η προσφυγή.

- Επίδοση αποφάσεων

  Το ταχύτερο δυνατό μετά την έκδοση της με μέριμνα της αρχής εξέτασης

Λίγα σχόλια για το 2016 …

Προκαταγραφή

Από τις 9.6.2016 έως 30.7.2016 διεξήχθη η επιχείρηση για την προ-καταγραφή αιτημάτων διεθνούς προστασίας στην ηπειρωτική Ελλάδα, μέσω των 2 ειδικών κέντρων προ-καταγραφής που είχαν τεθεί σε λειτουργία προσωρινά γι αυτό το σκοπό.

Η διαδικασία της προ-καταγραφής, με την οικονομική υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υλοποιήθηκε με τη βοήθεια της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες.

Κατά τη διάρκεια της προ-καταγράφηκαν 27.592 άτομα.

Η πλήρης καταγραφή των ατόμων αυτών ξεκίνησε την 1.9.2016 και ολοκληρώθηκε στις 3/3/3017.

Ανάλυση στοιχείων από τη διαδικασία προ-καταγραφής 9 Ιουνίου–30 Ιουλίου

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης

Υπηρεσία Ασύλου

UNHCR
The UN Refugee Agency

Αριθμός του πληθυσμού που έχει προ-καταγραφεί από τις 9 Ιουνίου έως τις 30 Ιουλίου: **27.592**

Αριθμός των ασυνόδευτων παιδιών που εντοπίστηκαν κατά τη διαδικασία προ-καταγραφής από τις 9 Ιουνίου έως τις 30 Ιουλίου: **1.225**

Ποστοστό Γυναικών - Ανδρών

Μέγεθος οικογένειας (αριθμός μελών ανά οικογένεια)

Διαπιστωμένες Γλώσσες

Ανάλυση ανά φύλο & ηλικία
Συρία

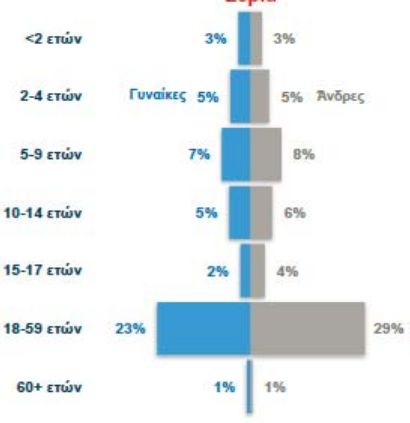

Άνδρες, 29% | Γυναίκες, 24% | Παιδιά, 47%

Ανάλυση ανά φύλο & ηλικία
Αφγανιστάν

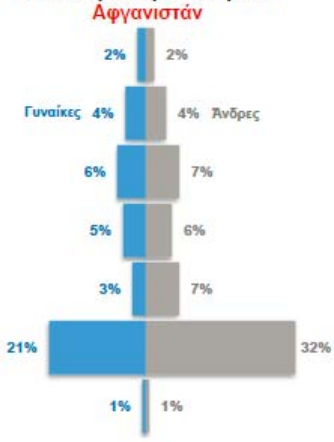

Άνδρες, 33% | Γυναίκες, 21% | Παιδιά, 46%

Ανάλυση ανά φύλο & ηλικία
Ιράκ

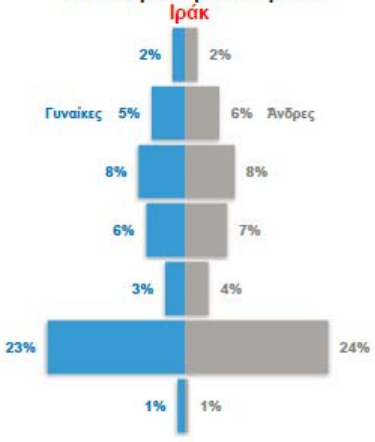

Άνδρες, 24% | Γυναίκες, 24% | Παιδιά, 52%

Ανάλυση ανά φύλο & ηλικία
Σύνολο πληθυσμού που έχει προ-καταγραφεί

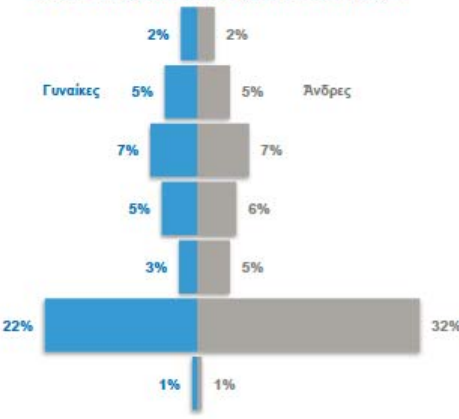

Άνδρες, 32% | Γυναίκες, 22% | Παιδιά, 46%

Πηγή στοιχείων: Υπηρεσία Ασύλου. Το σύνολο των ποσοστών μπορεί να μην είναι 100%, λόγω στρογγυλοποίησης.

Τι ειναι ο μηχανισμός μετεγκατάστασης;

Το Πρόγραμμα Μετεγκατάστασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης αφορά τη μεταφορά ατόμων που χρήζουν διεθνούς προστασίας από ένα κράτος- μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε κάποιο άλλο.

Μέτρο διακρατικής αλληλεγγύης και συνεργασίας με εξαιρετικό και επείγοντα χαρακτήρα και στόχο την παροχή στήριξης σε Ελλάδα και Ιταλία για τη διαχείριση των αυξημένων προσφυγικών ροών την τρέχουσα περίοδο και την πιο δίκαιη κατανομή των αιτούντων άσυλο στα κράτη-μέλη.

Asylum Applications - Region of registration							
	2013	2014	2015	2016	April 2017	2017	Total
ATTICA	4398	6357	7833	14146	579	2673	35407
THESSALONIKI		412	1192	11418	339	3518	16540
LESVOS	30	209	692	5095	298	3357	9383
THRACE	166	900	829	4468	74	832	7195
ALIMOS				3141	118	2292	5433
CHIOS				3398	331	1587	4985
PIRAEUS				2475	263	1928	4403
SAMOS				2433	158	825	3258
RHODES		454	803	932	41	250	2439
AMYGDALEZA	98	606	589	452	104	410	2155
FYLAKIO	122	399	412	448	67	264	1645
LEROS				871	75	378	1249
XANTHI		40	580	386	40	172	1178
PATRA		54	265	415	75	398	1132
KOS				686	63	386	1072
KORINTHOS				324	76	262	586
HERAKLION				4	4	43	47
Total	4814	9431	13195	51092	2705	19575	98107

Asylum Applications										
	2013	Difference % (2013-2014)	2014	Difference % (2014-2015)	2015	Difference % (2015-2016)	2016	Difference % (2016-2017)	2017	Total
Total	4814		9431		13195		51092		19575	98107
Monthly average	688	14.3%	786	39.9%	1100	287.2%	4258	14.9%	4894	2087

Asylum Applications - Countries of Origin								
	2013	2014	2015	2016	April 2017	2017	Total	%
SYRIA	252	773	3492	26693	573	5954	37164	37.9%
PAKISTAN	610	1618	1823	4695	545	2733	11479	11.7%
AFGHANISTAN	803	1709	1720	4371	393	2790	11393	11.6%
IRAQ	107	174	661	4812	237	2424	8178	8.3%
ALBANIA	419	569	1003	1420	190	524	3935	4.0%
BANGLADESH	230	633	739	1215	84	399	3216	3.3%
IRAN	131	361	242	1096	85	517	2347	2.4%
GEORGIA	342	350	386	688	65	292	2058	2.1%
PALESTINE	17	74	60	853	39	674	1678	1.7%
ALGERIA	76	187	131	889	36	348	1631	1.7%
OTHER COUNTRIES	1827	2983	2938	4360	458	2920	15028	15.3%
Total	4814	9431	13195	51092	2705	19575	98107	100.0%

1st Instance Procedures - Recognition Rates (%) [3] (Countries with more than 60 Decisions in substance)			
10 Countries of Origin with the highest recognition rates		10 Countries of Origin with the lowest recognition rates	
SYRIA	99.5%	DOMINICAN REPUBLIC	2.6%
YEMEN	93.8%	PAKISTAN	2.5%
PALESTINE	93.1%	ALGERIA	1.5%
STATELESS	83.6%	SENEGAL	1.2%
ERITREA	81.4%	ARMENIA	0.8%
SOMALIA	74.2%	GHANA	0.7%
IRAQ	68.3%	ALBANIA	0.2%
AFGHANISTAN	59.6%	GEORGIA	0.0%
SUDAN	58.8%	RUSSIA	0.0%
IRAN	52.8%	MOLDOVA	0.0%

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

«ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΥΠΟ ΤΗΝ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ & ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΣΙΑΤΣΙΟΣ, υπ. Δ.Ν. ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ

Ι.Δικαιώματα αιτούντων διεθνή προστασία υπό το πρίσμα της πρόσφατης νομολογίας του Ε.Δ.Δ.Α.:

1.Εισαγωγή:

Πέρα από τα δικαιώματα που ρητώς καταγράφονται στο άρ. 41 του ν.4375/2016, τα οποία επί της ουσίας συνιστούν τις τυπικές εγγυήσεις που παρέχονται στους αιτούντες διεθνή προστασία κατά τη διαδικασία υποβολής και εξέτασης των σχετικών αιτημάτων τους (ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής: ενημέρωση περί της ακολουθούμενης διαδικασίας σε γλώσσα που κατανοούν, πρόσβαση σε διερμηνεία, δυνατότητα επικοινωνίας με οργανώσεις που παρέχουν νομική, ιατρική και ψυχολογική συνδρομή, χορήγηση δελτίου αιτούντος διεθνή προστασία κλπ), η εν λόγω ειδική κατηγορία αλλοδαπών, δεδομένης της ευαλωτότητάς της, απολαμβάνει μία σειρά επιπλέον de jure αλλά και de facto δικαιωμάτων.

Α. Ο κανόνας της μη κράτησης των αιτούντων άσυλο κατά τη διάρκεια εξέτασης της αίτησης. Επιτρεπτή η κατ' εξαίρεση διοικητική κράτηση αιτούντων και μόνο υπό την προϋπόθεση συνδρομής συγκεκριμένων αυστηρών προϋποθέσεων :

-> Εφαρμοστέα διάταξη εθνικού δικαίου: άρ. 46 ν.4375/2016

α. Προϋποθέσεις επιβολής διοικητικής κράτησης σε βάρος αιτούντος διεθνή προστασία:

1.*Υποβολή του σχετικού αιτήματος ασύλου κατά τη διάρκεια διοικητικής κράτησης*

2. *Αδυναμία εφαρμογής εναλλακτικών και λιγότερο επαχθών της κράτησης μέτρων,* κατόπιν προηγούμενης ατομικής αξιολόγησης της υπόθεσης και αιτιολογημένου αποκλεισμού της δυνατότητας επιβολής περιοριστικών όρων.

3.*Συνδρομή μίας εκ των κατωτέρω προϋποθέσεων:*

α. ανάγκη διαπίστωσης της ταυτότητας ή της καταγωγής του αιτούντος ή **β.** ανάγκη προσδιορισμού των στοιχείων, στα οποία εδράζει η αίτηση διεθνούς προστασίας ή **γ.** καταχρηστική υποβολή αιτήματος διεθνούς προστασίας ή **δ.** ύπαρξη όρων επικινδυνότητας στο πρόσωπο του αιτούντος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια ή **ε.** ύπαρξη κάποιου εκ των όρων του κινδύνου διαφυγής, όπως αυτοί κατοχυρώνονται στο άρ. 18 περ. ζ ν.3907/2011.

4. *Έκδοση σχετικής εισήγησης από τον Προϊστάμενο της αρμόδιας Αρχής Παραλαβής* (εξαιρουμένων των υποθέσεων αιτούντων διεθνή προστασία, επικίνδυνων για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας).

5. Διατήρηση της κράτησης υπό συνθήκες συμβατές με το άρ. 3 της Ε.Σ.Δ.Α..

6.Εξυπηρέτηση ταχείας και αποτελεσματικής εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας.

->Χρήσιμη νομολογία:

α) Ε.Δ.Δ.Α.: MOHAMED ISMAACIL και ABDIRAHMAN WARSAME κατά Μάλτας, C-52160/13 και C-52165/13, 12.1.2016

Η ενιαύσιας διάρκειας κράτηση Σομαλών αιτούντων διεθνή προστασία δεν θεμελιώνει παραβίαση των άρ. 3 και 5 παρ. 1 της Ε.Σ.Δ.Α., ενόψει του ότι δεν αποδεικνύεται πως οι αρχές της Μάλτας δεν εξέτασαν με επιμέλεια τις αιτήσεις ασύλου των προσφευγόντων. Αντιθέτως, η κράτηση των εν θέματι δικαιολογείται καθώς σκοπούσε στην επεξεργασία των εν λόγω αιτήσεων (βλ. σκ. 142 επ.).

β) Ε.Δ.Δ.Α.: F.E. κατά Ελλάδας, C-31614/11, 23.6.2016

Η διατήρηση της διοικητικής κράτησης Ιρανού για διάστημα ενός μήνα και δεκατριών ημερών μετά την υποβολή σχετικής αίτησης διεθνούς προστασίας δεν αντιβαίνει στο άρ. 5 παρ. 1 της Σύμβασης καθώς εξυπηρετεί την ταχεία και αποτελεσματική εξέταση της τελευταίας. Τούτο διότι *«η κατάθεση αίτησης αναστέλλει την εκτέλεση του μέτρου της απέλασης, εντούτοις δεν αναστέλλει την εκτέλεση της κράτησης. Το εθνικό δίκαιο επιβάλλει μόνο την «κατά απόλυτη προτεραιότητα» εξέταση της αίτησης ασύλου»* (βλ. σκ. 76 επ.).

-> Παραβίαση του υπό εξέταση δικαιώματος στην πράξη:

ΑΡ129/2017 Διοικ.Πρωτ.Κομοτηνής (Προεδρική Διαδικασία): Γίνονται δεκτές αντιρρήσεις πολίτη Πακιστάν, αιτούντος διεθνή προστασία, ο οποίος τελούσε υπό διοικητική κράτηση επί τρεις μήνες, με την αιτιολογία «*ότι δεν έχει περιέλθει στο Δικαστήριο απόφαση της αρμόδιας αρχής κράτησης για την κράτηση του, μετά την εκφορά νέας εξατομικευμένης κρίσης, κατά τις διατάξεις του άρθρου 46 του ν.4375/2016, ούτε, άλλωστε, η αστυνομική αρχή, στο πλαίσιο της επιβολής του μέτρου της απέλασης, εξέφερε κρίση για την επικινδυνότητα του αντιλέγοντος για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια της χώρας*»

<u>Β. Αρχή της μη επαναπροώθησης:</u>

->Εφαρμοστέες διατάξεις διεθνούς δικαίου: άρ. 32 και άρ. 33 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης

-> Εφαρμοστέες διατάξεις εθνικού δικαίου: άρ. 37 ν.4375/2016 και άρ. 41 ν.3907/2011

-> Χρήσιμη νομολογία:

α) Δ.Ε.Ε.: Mehmet Arslan κατά Policie GR, C-534/11, 30.5.2013 (ερμηνεία οδηγιών 2005/85 και 2008/115/ΕΕ)

Ανεξάρτητα από τη δυνατότητα χορήγησης άδειας διαμονής σε αλλοδαπό που υποβάλλει αίτημα ασύλου, *«από το γράμμα, την οικονομία και τον σκοπό των οδηγιών 2005/85 και 2008/115 προκύπτει ότι ο αιτών (...) το δικαίωμα να παραμείνει στο έδαφος του οικείου κράτους μέλους τουλάχιστον έως ότου η αίτησή του απορριφθεί τελεσίδικα και δεν μπορεί συνεπώς να θεωρείται ότι «διαμένει παρανόμως» κατά την έννοια της οδηγίας 2008/115, η οποία αποσκοπεί στην απομάκρυνσή του από το εν λόγω έδαφος»*

-> Παραβίαση του υπό εξέταση δικαιώματος στην πράξη:

α) Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου: υπόθεση Murat Capan:

Δίωξη και ερήμην καταδίκη πολίτη Τουρκίας και δημοσιογράφου σε 22,5 χρόνια κάθειρξη για συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση και απόπειρα ανατροπής του

τουρκικού πολιτεύματος. Είσοδος στην Ελλάδα, χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, σύλληψη και διοικητική κράτησή του. Καταγγελία στην Ε.Ε.Δ.Α. για κίνδυνο προώθησης του συλληφθέντος στην Τουρκία.

β) Ε.Δ.Δ.Α.: R.T. κατά Ελλάδας, C-5124/11, 11.2.2016 (εκ παραδρομής προώθηση αιτούντος διεθνή προστασία από τις ελληνικές αρχές)

Σύλληψη και διοικητική κράτηση Ιρανού, αιτούντος διεθνή προστασία, στο Τ.Σ.Φ. Τυχερού για τρεις μήνες. Εκκρεμούσης της αίτησης διεθνούς προστασίας, διετάχθη και πραγματοποιήθηκε η προώθηση του εν θέματι στην Τουρκία εξαιτίας παραδρομής των ελληνικών αστυνομικών αρχών. Υπήρξε παραβίαση του άρ. 3 σε συνδυασμό με το άρ. 13 της Ε.Σ.Δ.Α. λόγω της προμνησθείσας προώθησης του προσφεύγοντος στην Τουρκία. Το ότι, δε, η επιστροφή του περί ου ο λόγος στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε μετά από πρωτοβουλία των ελληνικών αρχών δεν αναιρεί την ιδιότητα αυτού ως θύματος (βλ. σκ. 58 επ.).

<u>Γ. Το ειδικότερο ζήτημα του δικαιώματος εκ νέου υποβολής αίτησης διεθνούς προστασίας, μεταγενέστερο αίτημα διεθνούς προστασίας:</u>

->Εφαρμοστέα διάταξη εθνικού δικαίου: άρ. 59 ν.4375/2016

Κατοχυρώνεται:

α) δικαίωμα υποβολής, καταγραφής και εξέτασης μεταγενέστερου αιτήματος διεθνούς προστασίας κατά τις προβλέψεις του ν.4375/2016 και

β) δικαίωμα νόμιμης παραμονής του υποβάλλοντος μεταγενέστερο αίτημα διεθνούς προστασίας μέχρι την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επ' αυτού

->Χρήσιμη νομολογία:

α) Ε.Δ.Δ.Α.: M.D. και M.A. κατά Βελγίου, C-59689/12, 19.1.2016

Η απόρριψη μεταγενέστερων αιτημάτων διεθνούς προστασίας χωρίς να έχει πραγματοποιηθεί προηγούμενη εκτίμηση της σημασίας, της αυθεντικότητας και της αποδεικτικής αξίας νέων επικαλούμενων από τους αιτούντες ισχυρισμών, καθιστά τις σχετικές απορριπτικές αποφάσεις ακυρωτέες (βλ. σκ. 64). Είναι νομικά αδιάφορο το εάν οι εν λόγω ισχυρισμοί δεν είναι οψιγενείς ή –έστω- οψιφανείς. Σημασία έχει αποκλειστικά το εάν δύνανται να θεμελιώσουν φόβο ατομικής δίωξης των ενδιαφερομένων αιτούντων στη χώρα καταγωγής τους.

β) R.B.A.B. κλπ κατά Ολλανδίας, C-7211/06, 7.6.2016

Νομίμως απερρίφθησαν μεταγενέστερα αιτήματα ασύλου οικογένειας Σουδανών καθώς κρίθηκε αβάσιμος ο ισχυρισμός τους περί κινδύνου ακρωτηριασμού των γεννετικών οργάνων (FGM) των ανήλικων θυγατέρων της οικογένειας. Όπως επιβεβαιώνει και το Ε.Δ.Δ.Α., για να θεμελιωθεί πραγματικός κίνδυνος υποβολής Σουδανής σε ακρωτηριασμό των γεννετικών της οργάνων, απαιτείται απόδειξη της σχετικής επιδίωξης από μέλος της οικογένειάς της (βλ. σκ. 54 επ.). (βλ. και ***Απόφαση:*** **SOW κατά Βελγίου, C-27081/13, 19.1.2016)**

-> Παραβίαση του υπό εξέταση δικαιώματος στην πράξη:

α) ΑΡ199/2015 Διοικ.Πρωτ.Θεσσαλονίκης (Προεδρική Διαδικασία): Απορρίπτονται αντιρρήσεις πολίτη Πακιστάν, ο οποίος υπέβαλε μεταγενέστερο αίτημα διεθνούς προστασίας πέντε ημέρες πριν τη συζήτηση αυτών και ενώ τελούσε υπό διοικητική κράτηση. Το Δικαστήριο, ωστόσο, έθεσε τον όρο της μεταγωγής του αιτούντος, εντός των προβλεπόμενων προθεσμιών της διάταξης του άρ. 11 παρ. 5 του ν. 3907/2011, ενώπιον της αρμόδιας για την παραλαβή του αιτήματος διεθνούς προστασίας Αρχή για την αυτοπρόσωπη καταγραφή αυτού προκειμένου να κριθεί εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις παραμονής του αιτούντος υπό κράτηση.

β) Μονομ.Πλημμελειοδίκειο Θεσσαλονίκης: Απερρίφθη αίτηση πολίτη Πακιστάν για μετατροπή της επιβληθείσας στον ίδιο ποινής σε παροχή κοινωφελούς εργασίας, με την νομικά πλημμελή αιτιολογία ότι ο ίδιος, έχοντας υποβάλλει μεταγενέστερο αίτημα διεθνούς προστασίας, δεν διαμένει νόμιμα στη χώρα και, ως εκ τούτου, δεν δύναται να προσφέρει κοινωφελή εργασία.

<u>Δ. Βάρος απόδειξης ισχυρισμών περί ατομικού φόβου δίωξης:</u>

->Χρήσιμα κείμενα:

α) Το Εγχειρίδιο για τα Κριτήρια και τις Διαδικασίες Καθορισμού του Καθεστώτος του Πρόσφυγα (έκδοση Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες)

(βλ. ιδίως παρ. 195 και 196 κατά τις οποίες *« (...) εναπόκειται στο όργανο που είναι αρμόδιο για τον καθορισμό του καθεστώτος (εξεταστή) να εκτιμήσει την εγκυρότητα των αποδεικτικών μέσων και την αξιοπιστία των ισχυρισμών του αιτούντος. (...) Έτσι, ενώ <u>το βάρος της απόδειξης παραμένει καταρχήν στον αιτούντα, το καθήκον εξακρίβωσης και της αξιολόγησης όλων των σχετικών μοιράζεται ανάμεσα στον αιτούντα και τον εξεταστή</u>»*).

β) Ερμηνευτικό Σημείωμα της Ύπατης Αρμοστείας – Το βάρος της απόδειξης και η αποδεικτική ισχύς των ισχυρισμών κατά την εξέταση των αιτημάτων ασύλου, Επετηρίδα Δικαίου Προσφύγων και Αλλοδαπών, 1999, σελ. 65.

->Χρήσιμη νομολογία:

Ε.Δ.Δ.Α., Μ.Α. κατά Ελβετίας, C- 52589/13, 18.11.2014

Οι αντιφάσεις, που προκύπτουν στους ισχυρισμούς αιτούντος διεθνή προστασία, μεταξύ της πρώτης και της δεύτερης ακρόασής του ενώπιον της Διοίκησης, δεν συνεπάγονται αναξιοπιστία του (σκ. 59-62). Αναγνώριση ευεργετήματος αμφιβολίας στον αιτούντα.

-> Παραβίαση του υπό εξέταση δικαιώματος στην πράξη:

α) Δεν απαιτείται ειδικότερη αιτιολογία σε περίπτωση απόρριψης αιτήματος χορήγησης διεθνούς προστασίας στις περιπτώσεις που προκύπτει ότι δεν υπεβλήθησαν *«από τον ενδιαφερόμενο ουσιώδεις, (...), ισχυρισμοί αλλά γενικοί, αόριστοι ή προδήλως αβάσιμοι ισχυρισμοί, ή έχει γίνει μεν επίκληση συγκεκριμένων πραγματικών περιστατικών τα οποία, όμως, δεν στοιχειοθετούν λόγους υπαγωγής στο προστατευτικό καθεστώς της Συμβάσεως της Γενεύης»* (πρβλ. ενδεικτικά ΣτΕ 2424/2007, 4034/2008, 4323/2009, 1646/2010, 2763/2012).

Κατ' αυτόν τον τρόπο η Διοίκηση απαλλάσσεται αναιτιολόγητα από το καθήκον αξιολόγησης δεδομένων, προερχόμενων από άλλες πηγές (λ.χ. διεθνείς εκθέσεις, αποφάσεις Ε.Δ.Δ.Α.), τα οποία είναι χρήσιμα για την εξέταση του βάσιμου μίας αίτησης διεθνούς προστασίας.

<u>Ε. Δικαίωμα στην οικογενειακή επανένωση:</u>

->Εφαρμοστέα διάταξη διεθνούς δικαίου: άρ. 9 του Κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ

->Βλ. επίσης και:

α) σκ. 13, 14 και 16 αιτιολογικής έκθεσης του Κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ:

(βλ. ιδίως σκ. 16 *«(16) Για να εξασφαλιστεί η <u>πλήρης τήρηση της αρχής της ενότητας της οικογένειας και του μείζονος συμφέροντος του παιδιού</u>, η ύπαρξη σχέσης εξάρτησης μεταξύ αιτούντος και του τέκνου, αδελφού ή γονιού του λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, κατάστασης υγείας ή προχωρημένης ηλικίας του αιτούντος θα πρέπει να αποτελεί δεσμευτικό κριτήριο ευθύνης»)*

β) άρ.21 επ. του Κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ (διαδικασίες για την υποβολή, την εξέταση και την αποδοχή αιτήματος αναδοχής και για την υλοποίηση της μεταφοράς του αιτούντος)

→Ιδιαίτερα σημαντικές σχετικές διατάξεις:

i) **σκ. αρ. 24 της αιτιολογικής έκθεσης του Κανονισμού** («*(...) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να **προάγουν τις εθελοντικές μεταφορές,** παρέχοντας επαρκείς πληροφορίες στον αιτούντα»)*

ii) **άρ. 29 του Κανονισμού (**η μεταφορά ***«πραγματοποιείται μόλις αυτό είναι πρακτικά δυνατόν»***)

->Εφαρμοστέα διάταξη εθνικού δικαίου: άρ. 54 ν.4375/2016

Απαράδεκτες αιτήσεις διεθνούς προστασίας κατόπιν αποδοχής αιτήματος αναδοχής – ανάληψη ευθύνης εξέτασης αίτησης διεθνούς προστασίας από άλλο κράτος-μέλος του Κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ.

->Χρήσιμη νομολογία:

α1) Ε.Δ.Δ.Α.: Tanda-Muzinga κατά Γαλλίας, C- 2260/2010, 10.7.2014

Αντιβαίνει στο άρ.8 Ε.Σ.Δ.Α. η τριετής καθυστέρηση που επέδειξαν οι αρμόδιες γαλλικές αρχές μέχρις ότου προβούν σε έγκριση αίτησης πολίτη Κογκό,

αναγνωρισμένου πρόσφυγα, για οικογενειακή επανένωση με τα μέλη της οικογένειάς του. Αδιάφορο του ότι εκκρεμούσε η διαπίστωση της γνησιότητας των προσκομισθέντων πιστοποιητικών γέννησης των τέκνων του αιτούντος (σκ.64-82)

β1) Ε.Δ.Δ.Α.: M.P.E.V. κατά Ελβετίας, C- 3910/13, 8.7.2014

Μη νόμιμη η εξαναγκασμένη απομάκρυνση αιτούντος διεθνή προστασία για λόγους δημόσιας τάξης. Η απέλαση του εν θέματι οδηγεί σε μόνιμο και αδικαιολόγητο χωρισμό του από τα ανήλικα τέκνα του και από τη σύζυγό του (άπαντες αιτούντες άσυλο). Το βέλτιστο συμφέρον των ανηλίκων και το δικαίωμα σεβασμού στην οικογενειακή ζωή επιτάσσει την παραμονή του πατέρα στην Ελβετία παρά την συνδρομή λόγων δημόσιας τάξης (σκ.51-52, 54-58)

Αλλά βλ. και διαφορετική προσέγγιση:

α2) Ε.Δ.Δ.Α.: Ι.Α.Α. κλπ κατά Ηνωμένου Βασιλείου, C-25960/13, 31.3.2016

Σύμφωνη με το άρ. 8 της Ε.Σ.Δ.Α. η απόρριψη αίτησης για οικογενειακή επανένωση πέντε αδερφών, πολιτών Σομαλίας (ηλικίας 21, 20, 19, 14 και 13 ετών) με τη μητέρα τους, κάτοικο Ηνωμένου Βασιλείου, κυρίως ενόψει: α) της ηλικίας των εν θέματι τέκνων, τα οποία κατά το Ε.Δ.Δ.Α. «δεν νοούνται πλέον ως νεαρά παιδιά», β) της μη εξάρτησης της συντήρησης και διαβίωσης αυτών από τη μητέρα τους τα τελευταία πέντε έτη και γ) της μη ύπαρξης προστατευτέας οικογενειακής ζωής, δεδομένου ότι η επικοινωνία της μητέρας με τα τέκνα της ήταν σποραδική.

-> Παραβίαση του υπό εξέταση δικαιώματος στην πράξη:

Υπόθεση Ε.Δ.Δ.Α.: IBRAHIM κατά Ελλάδας, C- 24691/17

α. 7.9.2016: Έκφραση βούλησης πολίτη Συρίας και των δύο ανηλίκων θυγατέρων της (άπασες αιτούσες διεθνή προστασία), για επανένωση της οικογένειάς τους στο Rostock της Γερμανίας, όπου κατοικούν εδώ και περίπου δύο χρόνια ο σύζυγος της πρώτης και οι δύο ανήλικοι υιοί της, όντες πλέον αναγνωρισμένοι πρόσφυγες ΄

β. 25.1.2017: Αποστολή της εν λόγω αίτησης από Υπηρεσία Ασύλου στην αρμόδια Υπηρεσία εφαρμογής των διαδικασιών αναδοχής του Κανονισμού Δουβλίνο ΙΙΙ

γ. 2.1.2017: Αποδοχή της εν λόγω αίτησης από Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

δ. 2.1.2017- σήμερα: Επανειλημμένες προσπάθειες της εν θέματι για υλοποίηση της διαδικασίας εθελούσιας μεταφοράς αυτής και των θυγατέρων της στη Γερμανία, με

πλήρη κάλυψη των εξόδων από την ίδια. Γνωστοποίηση στη Διοίκηση της επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας της περί ης ο λόγος λόγω του διαχωρισμού της οικογένειάς της. Κατάθεση: 1) της υπ' αριθμ. 6321 από **28.2.2017** αίτησης στην Υπηρεσία Δουβλίνου του Α.Ε.Α., 2) της υπ' αριθμ. Φ. 225533/**28.2.2017** αναφοράς στον ΣτΠ και του από **8.5.2017** συμπληρωματικού υπομνήματος, 3) των από **27.2.2017** υπομνημάτων σε Ελληνικό Συμβούλιο Προσφύγων και Υ.Α. του Ο.Η.Ε. και 4) της από **4.4.2017** εξώδικης όχλησης ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου

ε. Συμπεράσματα:

i) Αναίτια και μη νόμιμη η άρνηση της Διοίκησης να δεχθεί την αίτηση της εν θέματι για εθελούσια μεταφορά της βάσει του άρ. 29 του Κανονισμού.

ii) Παράνομη η στασιμότητα που παρουσιάζει η Διοίκηση στην υλοποίηση της διαδικασίας μεταφοράς και λόγω της διαρκούς επιδείνωσης της κατάστασης της υγείας της

iii) Η εκπνοή της εξάμηνης προθεσμίας για την ολοκλήρωση της μεταφοράς συνεπάγεται απαλλαγή του ορισθέντος ως υπεύθυνου κράτους- μέλους από τις υποχρεώσεις αναδοχής των αιτούντων

<u>Στ. Δικαίωμα εξατομικευμένης εξέτασης έκαστης αίτησης διεθνούς προστασίας- Απαγόρευση μαζικών απελάσεων:</u>

->Εφαρμοστέα διάταξη εθνικού δικαίου: άρ. 40 πάρ. 7 εδ. α' ν.4375/2016

«*Η απόφαση που απορρίπτει αίτηση διεθνούς προστασίας αναφέρει τους πραγματικούς και νομικούς λόγους της απόρριψης. (...)*»

->Χρήσιμη νομολογία:

α) Ε.Δ.Δ.Α.: Khlaifia κλπ κατά Ιταλίας, C- 16483/12, 1.9.2015

Παραβίαση άρ.4 4^{ου} Πρωτοκόλλου. Η de facto (άνευ σχετικής απόφασης) κράτηση 3 πολιτών Τυνησίας στο Κέντρο Υποδοχής Λαμπεντούζα (για 2 ημέρες) και, ακολούθως, σε πλοία (για 7 ημέρες) τελέσθηκε στο πλαίσιο Διμερούς Συμφωνίας και όχι προς εκτέλεση απόφασης επιστροφής, εκδοθείσας κατόπιν εξατομικευμένης εξέτασης της υπόθεσης έκαστου αλλοδαπού. Οι εν θέματι δεν είχαν ενημέρωση αναφορικά με τις δυνατότητες αντίδρασής τους και τη δυνατότητα υποβολής αίτησης ασύλου ενώ οι διαταγές απέλασης, που εκδόθηκαν σε βάρος τους, δεν

περιείχαν οιαδήποτε αναφορά στην προσωπική κατάστασής τους (σκ.63-64 και 70-71)

β) Ε.Δ.Δ.Α.: Sharifi κλπ κατά Ιταλίας και Ελλάδας, C-16643/09, 1.9.2015

Ομαδική προώθηση 32 Αφγανών, 2 Σουδανών και ενός πολίτη Ερυθραίας τα έτη 2008 και 2009 με πλοίο από την Ιταλία στην Ελλάδα. Παραβίαση άρ.4 4ου Πρωτοκόλλου: απαγορεύεται η συλλογική επαναπροώθηση, δεδομένης της υποχρέωσης εξατομικευμένης εξέτασης της αίτησης έκαστου αλλοδαπού για χορήγηση διεθνούς προστασίας (σκ.222-223).

-> Παραβίαση του υπό εξέταση δικαιώματος στην πράξη:

Οι προωθήσεις που τελέσθηκαν κατ' εφαρμογή της συμφωνίας Ε.Ε.- Τουρκίας για το προσφυγικό φέρουν χαρακτηριστικά μαζικών απελάσεων ενόψει: α) της μη εξατομικευμένης εξέτασης έκαστης υπόθεσης και β) της αμφισβητούμενης ασφάλειας της Τουρκίας ως χώρας υποδοχής.

Βλ: α. *Γιατροί Χωρίς Σύνορα,* «9 απαντήσεις για την αποχώρηση των Γιατρών Χωρίς Σύνορα από τα hotspot», 8.4.2016 **// β.** *Human Rights Watch,* «ΕΕ/Ελλάδα: Οι πρώτες απελάσεις προς την Τουρκία βρίθουν παραβιάσεων», 26.4.2016// **γ.** *Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για τον ρατσισμό «ΑΝΤΙΓΟΝΗ»*, Ετήσια Έκθεση για το έτος 2016 **// δ.** *Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες – Γραφείο Ελλάδας*, «Συμβολή στο διάλογο για το μεταναστευτικό και το άσυλο», σελ. 10 επ., Μάιος 2012

II. Ποινικές διατάξεις που σχετίζονται με την παράνομη μετανάστευση:[1]

1. Η επίδραση της ιδιότητας του πρόσφυγα στην ποινική αξιολόγηση της παράνομης εισόδου

Στο άρ. 14 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αναγνωρίζεται ως θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ατόμου το δικαίωμα του να ζητά

[1] Τσιάτσιος Θεόδωρος, ΔΙΚΑΙΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΑΚΚΟΥΛΑ ΑΘΗΝΑ-ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2017, σελ. 661 επ.

άσυλο, αλλά και να του αναγνωρίζεται το σχετικό καθεστώς προστασίας. Για να ασκήσουν τα ανωτέρω δικαιώματα οι ενδιαφερόμενοι αλλοδαποί εξαναγκάζονται συχνά να εισέλθουν παράνομα στο έδαφος της χώρας υποδοχής, καθώς αδυνατούν να συμμορφωθούν με τις τυπικές προϋποθέσεις της νομότυπης εισόδου. Επί παραδείγματι, οι εν θέματι ενδέχεται να μην δύνανται να παραλάβουν τα απαιτούμενα έγγραφα πριν από την αναχώρησή τους λόγω του φόβου δίωξης και/ ή λόγω του ότι αναχώρησαν εκτάκτως.

Τα ανωτέρω δεδομένα καθώς επίσης και η αρχή της μη επαναπροώθησης προσέφεραν την αιτιολογική βάση της διάταξης του άρ. 31 παρ.1 της Σύμβασης της Γενεύης και του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων. Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις κωλύεται η επιβολή ποινικών κυρώσεων σε αιτούντες διεθνή προστασία ή αναγνωρισμένους δικαιούχους καθεστώτος διεθνούς προστασίας για λόγους παράνομης εισόδου και παραμονής στην χώρα, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί παρουσιάζονται αμελλητί ενώπιον των αρχών και αιτιολογούν επαρκώς την παράβασή τους.

Σε συμμόρφωση με τα ανωτέρω νομοθετήματα κινείται και η νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων. Ειδικότερα, έχει κριθεί ότι «*(…) η ιδιότητα του πρόσφυγα κατά την έννοια της Σύμβασης του 1951 και του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων θεσπίζει <u>προσωπικό λόγο απαλλαγής του δράστη της πράξης της παράνομης εισόδου ή εξόδου από το ελληνικό έδαφος από την προβλεπόμενη ποινή</u>*».[2] [3]

Σημειωτέα είναι τα αναφερόμενα στο σκεπτικό της 585/1993 Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Μυτιλήνης βάσει της οποίας η ιδιότητα του αιτούντος άσυλο οδηγεί στην αναγνώριση συνδρομής κατάστασης ανάγκης που αίρει τον αρχικά άδικο χαρακτήρα της παράνομης εισόδου. [4] Ειδικότερα δυνάμει της ανωτέρω

[2] Βλ. α) Α.Π. 1513/2007 (βούλευμα) δημ. σε Επετηρίδα Δικαίου Προσφύγων και Αλλοδαπών 2007, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα και β) 125/2003 Συμβούλιο Εφετών Θράκης (βούλευμα) δημ. σε Επετηρίδα Δικαίου Προσφύγων και Αλλοδαπών 2004, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα

[3] Βλ. 47/2006 Τριμ.Εφ.Αιγαίου, Επετηρίδα Δικαίου Προσφύγων και Αλλοδαπών, 2006, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα

[4] Βλ. 585/1993 Τριμ.Πλημ.Μυτιλήνης, Ελληνική Δικαιοσύνη, 35, 1994, σελ. 235

απόφασης δεκαεπτά πολίτες Ιράκ, μεταξύ των οποίων και μία οικογένεια με ανήλικο τέκνο, αιτούντες διεθνή προστασία κρίθηκαν αθώοι της πράξης της παράνομης εισόδου στην Ελλάδα, συνεπεία συνδρομής λόγου άρσης του αδίκου-κατάστασης ανάγκης. Αναλυτικότερα, παρά την αντίθετη πρόταση του Εισαγγελέα, το Δικαστήριο, αναφερόμενο ρητά: α) στις διατάξεις του άρ.31 παρ. 1, του άρ.32 και του άρ.33 παρ.1 της Σύμβασης της Γενεύης, β) σε σχετική νομολογία του ΣτΕ[5] και γ) στην αρχή της ηθικής αποδείξεως, επεσήμανε ότι ναι μεν κατ' αρχήν το βάρος της απόδειξης του καθεστώτος του πρόσφυγα φέρει ο εκάστοτε αιτών, πλην όμως λόγω των περιστάσεων και των συνθηκών διαφυγής του δεν είναι δυνατόν να απαιτείται πλήρης απόδειξη των σχετικών ισχυρισμών του και κατά μεν τη διοικητική διαδικασία εξέτασης του αιτήματος ασύλου αναγνωρίζεται στον αιτούντα το ευεργέτημα της αμφιβολίας. Περαιτέρω, το Δικαστήριο, επικαλούμενο διδάγματα της πείρας και ειδικότερα το ότι κανείς δεν εγκαταλείπει την πατρίδα του για να περιφερθεί σε άγνωστες χώρες χωρίς κανένα εφόδιο γλώσσας, επαγγέλματος, μόρφωσης παρά μόνο για σοβαρό λόγο και λαμβάνοντας υπ' όψη ότι λόγω του φόβου δίωξης ή της δίωξης που υπέστησαν οι κατηγορούμενοι αδυνατούσαν να ζητήσουν από τις Αρχές του Ιράκ διαβατήριο, διατύπωσε την κρίση ότι «*οι κατηγορούμενοι είναι πρόσφυγες και αναγκάσθηκαν να φύγουν από το Ιράκ λόγω παρόντος κινδύνου, απειλούντος την προσωπική τους ελευθερία, αποτρέψιμου μόνο με τη φυγή τους».* Εν κατακλείδι, οι κατηγορούμενοι κρίθηκαν αθώοι της παράνομης εισόδου στην ελληνική επικράτεια, **καθώς λόγω της κατάστασης ανάγκης ήρθη ο παράνομος χαρακτήρας του εν λόγω αδικήματος.**

Ωστόσο, όπως εύστοχα έχει επισημανθεί στην θεωρία *«η συζήτηση περί 'προσωπικού λόγου απαλλαγής από την ποινή' ή κατάστασης ανάγκης που αίρει τον άδικο χαρακτήρα ή τον καταλογισμό της πράξης (…) είναι περιττή για το συγκεκριμένο έγκλημα, καθώς η συναφής στάθμιση έχει ενσωματωθεί νομοθετικά ήδη σε επίπεδο αντικειμενικής υπόστασης».*[6] Τούτο διότι αιτών διεθνή προστασία και αναγνωρισμένος δικαιούχος διεθνούς προστασίας δεν δύνανται να

[5] Βλ. ΣτΕ 830/1985 και 932/1988, ΝΟΜΟΣ

[6] Βλ. ό.π. *Χατζηνικολάου Ν.*, Η ποινική καταστολή της παράνομης μετανάστευσης, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 2009, σελ. 95επ.

αποτελέσουν υποκείμενα του εγκλήματος της παράνομης εισόδου, ενόψει της ρητής τους εξαίρεσης από τις ρυθμίσεις του ν.3386/2005 δυνάμει της διάταξης του άρ.2 παρ.1 στοιχ. γ' αυτού η οποία επαναλαμβάνεται στο άρ. 2 Μ.Κ.

2. Ειδικότερα η περίπτωση που η αίτηση διεθνούς προστασίας υποβάλλεται μετά τη σύλληψη για παράβαση του άρ. 83 ν. 3386/2005

Ένα ζήτημα που τίθεται στην πράξη , είναι ότι συνήθως το αίτημα για χορήγηση διεθνούς προστασίας, η έκφραση της βούλησης υπαγωγής στο καθεστώς του πρόσφυγα υποβάλλεται μετά την σύλληψη. Και αυτό είναι λογικό, καθώς συνήθως είτε η σύλληψη λαμβάνει χώρα κατά την είσοδο τους στην ελληνική επικράτεια, είτε λόγω της δυσλειτουργίας του συστήματος ασύλου σε επίπεδο καταγραφής αιτημάτων καθίσταται ανέφικτη η πρόσβαση στην διαδικασία. Υπό τα ανωτέρω δεδομένα το ερώτημα που προκύπτει είναι αν τυγχάνει εφαρμογής η εξαίρεση του αρ.2 του ν. 3386/2005 και του αρ. του 2 Μ.Κ. και στην περίπτωση που η σύλληψη προηγείται της έκφρασης βούλησης ασύλου ενώπιον οποιασδήποτε αρχής.

Πριν δώσουμε απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα θα πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι βασική αρχή του προσφυγικού δικαίου είναι ότι η αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα έχει χαρακτήρα διαπιστωτικό-δηλωτικό και όχι συστατικό-δημιουργικό.[7] Υπό το ανωτέρω δεδομένο εάν πριν τη σύλληψη δεν έχει υποβληθεί σχετική έκφραση βούλησης-αίτηση ασύλου, στη συνέχεια όμως υποβάλλεται σχετική αίτηση, πριν την εκδίκαση της υπόθεσης, με αποτέλεσμα κατά τη συζήτηση να εκκρεμεί σχετική αίτηση, το δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να λάβει υπόψη την ιδιότητα του κατηγορουμένου ως αιτούντος και να του παρέχει την σχετική προστασία που προβλέπει σχετικά το άρ. 2 του ν. 4251/2014, αφού όπως προελέχθη το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία έχει διαπιστωτικό χαρακτήρα.

Στην περίπτωση τώρα που μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης ο κατηγορούμενος δεν έχει υποβάλει σχετική αίτηση ασύλου, προβάλει ωστόσο τον ισχυρισμό ότι είναι πρόσφυγας, αλλά δεν έχει υποβάλλει σχετική αίτηση επειδή για

[7] Βλ. ό.π. *Χατζηνικολάου Ν.*, σελ. 158 επ.

παράδειγμα επιθυμεί την υποβολή σχετικής αίτησης σε άλλη χώρα, το δικαστήριο θα πρέπει να κρίνει στην ουσία τον ισχυρισμό περί προσφυγικής ιδιότητας και να του παρέχει το πλαίσιο προστασίας του άρ. 2 ν. 4251/2014 αν πεισθεί περί της συνδρομής των ουσιαστικών προϋποθέσεων που απαιτούνται για την αναγνώριση του κατηγορουμένου ως πρόσφυγα.

Αντίθετα, κατά την κρίση του γράφοντος, περιθώριο για αυθεντική κρίση ουσίας περί της συνδρομής των προϋποθέσεων της προσφυγικής ιδιότητας δεν υπάρχει όταν κατά τη σύλληψη ήδη ο κατηγορούμενος έχει λάβει το δελτίο αιτούντος άσυλο. Στην περίπτωση αυτή θα πρέπει να εφαρμόζεται το άρ. 2 ν. 4251/2014 , χωρίς δυνατότητα του δικαστηρίου να κρίνει επί της ουσίας τη συνδρομή των προϋποθέσεων χορήγησης διεθνούς προστασίας, αρμοδιότητα που ανήκει στις αρμόδιες επιτροπές ασύλου.

Επιπρόσθετα δεν θα πρέπει να γίνεται δικογραφία για παράνομη είσοδο και στην περίπτωση που το παράνομο της εισόδου διαπιστώνεται κατά την καταγραφή της αίτησης χορήγησης διεθνούς προστασίας, καθώς εν προκειμένω ήδη έχει εκφρασθεί η βούληση , ήδη έχει αποκτηθεί η ιδιότητα του αιτούντος άσυλο, με συνέπεια να τυγχάνει πλήρους εφαρμογής η εξαίρεση του άρ. 2 ν. 3386/2005 η οποία επαναδιατυπώνεται με το άρ. 2 ν. 4251/2014.

3. Δικαστική απέλαση και εκκρεμής αίτηση χορήγησης διεθνούς προστασίας

Σύμφωνα με τη διάταξη του άρ. 41 του ν.3907/2011,«*1. Απαγορεύεται η επιστροφή αλλοδαπού εφόσον:….δ. Του έχει χορηγηθεί καθεστώς διεθνούς προστασίας ή έχει ζητήσει την παροχή τέτοιου καθεστώτος και το αίτημά του δεν έχει κριθεί οριστικά, υπό την επιφύλαξη των άρθρων 32 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951…4. Η προστασία που παρέχουν οι διατάξεις του παρόντος άρθρου καταλαμβάνουν και τα πρόσωπα που τελούν εκτός του πεδίου εφαρμογής του Κεφαλαίου Γ΄ του παρόντος νόμου*».

Από τον συνδυασμό των παραπάνω διατάξεων προκύπτει ότι κατά κανόνα απαγορεύεται η επιστροφή αλλοδαπού, ο οποίος έχει ζητήσει διεθνή προστασία και το

αίτημά του δεν έχει κριθεί τελεσίδικα[8]. Στην προστασία από την επιστροφή περιλαμβάνονται, όπως ρητά ορίζεται στη σχετική διάταξη, και τα πρόσωπα που εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής του Κεφαλαίου Γ΄ ν. 3907/2011. Στις περιπτώσεις αυτές, προφανώς, εντάσσονται κ αι οι αλλοδαποί στους οποίους έχει επιβληθεί απέλαση με δικαστική απόφαση, καθώς ρητή επιλογή του νομοθέτη βάσει της ανωτέρω διάταξης είναι να μην εξαιρέσει από την προστασία του άρ. 41 ν.3907/2011 και τους υπηκόους τρίτης χώρας οι οποίοι τελούν σε διαδικασία εξαναγκασμένης απομάκρυνσης, ανεξάρτητα από τον τρόπο με τον οποίο προωθείται η διαδικασία αυτή (π.χ. διοικητική απέλαση, δικαστική απέλαση).

Συνεπώς, στους αιτούντες πολιτικό άσυλο αναστέλλεται υποχρεωτικά η εκτέλεση της εκδοθείσας σε βάρος τους δικαστικής απέλασης, έως την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί του αιτήματός τους. Επισημαίνεται ότι ενόσω το αίτημα διεθνούς προστασίας εκκρεμεί προς εξέταση, η κράτηση του υπό δικαστική απέλαση αλλοδαπού δικαιολογείται, πλέον, μόνον εφ' όσον πληρούνται οι προϋποθέσεις της διάταξης του άρ. 46 παρ.2 ν.4375/2016. Ειδικότερα, σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη ορίζεται ότι αλλοδαπός ή ανιθαγενής που υποβάλλει αίτηση διεθνούς προστασίας ενόσω κρατείται διοικητικά, παραμένει υπό κράτηση: *"(...), για έναν από τους παρακάτω λόγους: α. για τη διαπίστωση των στοιχείων της ταυτότητας ή της καταγωγής του ή β. προκειμένου να προσδιοριστούν τα στοιχεία εκείνα στα οποία βασίζεται η αίτηση διεθνούς προστασίας, η απόκτηση των οποίων θα ήταν σε άλλη περίπτωση αδύνατη, ιδίως όταν υπάρχει κίνδυνος διαφυγής του αιτούντος, όπως ο κίνδυνος αυτός ορίζεται στο άρθρο 18 (ζ) του ν. 3907/2011, ή γ. όταν τεκμηριώνεται βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, συμπεριλαμβανομένου του γεγονότος ότι το πρόσωπο είχε ήδη την ευκαιρία πρόσβασης στη διαδικασία χορήγησης ασύλου, ότι υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να θεωρείται ότι ο αιτών υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας, προκειμένου να καθυστερήσει απλώς ή να εμποδίσει την εκτέλεση απόφασης επιστροφής, εφόσον πιθανολογείται ότι η εκτέλεση της απόφασης αυτής μπορεί να υλοποιηθεί ή δ. εφόσον συνιστά κίνδυνο για την εθνική ασφάλεια ή τη δημόσια τάξη, κατά την αιτιολογημένη κρίση της αρμόδιας αρχής της παραγράφου 3, ή ε. όταν υπάρχει σημαντικός κίνδυνος διαφυγής, κατά τη έννοια του άρθρου 2 (ιδ) του Κανονισμού*

[8] Βλ. ανάλυση άρ. 1, άρ. 3 και άρ. 11 ν.3907/2011

(ΕΕ) αριθ. 604/2013, σύμφωνα με τα κριτήρια του άρθρου 18 στοιχείο ζ του ν. 3907/2011, τα οποία εφαρμόζονται αναλόγως, και προκειμένου να διασφαλιστεί η υλοποίηση της διαδικασίας μεταφοράς σύμφωνα με τον ως άνω Κανονισμό".

Στην αυτή διάταξη, ήτοι στην παρ. 2 του ως άνω άρ. 46 ν.4375/2016, εξειδικεύονται περιοριστικά επιπλέον προϋποθέσεις που δικαιολογούν την κράτηση των υπηκόων τρίτων χωρών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής της. Επιπρόσθετα, τονίζεται ότι η κράτηση των αιτούντων άσυλο βάσει της ανωτέρω διάταξης δικαιολογείται μόνον εφ' όσον δεν είναι δυνατόν να εφαρμοσθούν εναλλακτικά μέτρα και πάντοτε κατόπιν ατομικής αξιολόγησης του αιτούντος αλλοδαπού.

Επομένως, για να είναι επαρκώς αιτιολογημένη η απόφαση κράτησης, θα πρέπει ειδικώς να αιτιολογείται η αδυναμία εφαρμογής εναλλακτικών μέτρων. Σημειώνεται ότι για να δικαιολογηθεί κράτηση αιτούντος άσυλο, που τελεί υπό δικαστική απέλαση, δεν απαιτείται προηγούμενη εισήγηση του Προϊσταμένου της αρχής εξέτασης της αίτησης, καθώς η κράτηση του αιτούντος άσυλο στην περίπτωση αυτή βασίζεται σε λόγους δημόσιας τάξης.

Τέλος, επισημαίνεται ότι η προστασία που παρέχει το άρ. 41 του ν. 3907/2011 στους αιτούντες άσυλο δεν είναι καθολική. Έτσι, κατ' εξαίρεση μπορεί να συνεχισθεί η κράτηση στο πλαίσιο εκτέλεσης της δικαστικής απέλασης και να εξακολουθήσει η διαδικασία εξαναγκασμένης απομάκρυνσης όταν συντρέχουν επιτακτικοί λόγοι δημόσιας τάξης, χωρίς να αναμένεται η τελεσίδικη κρίση επί της αίτησης ασύλου[9].

Ωστόσο, η εξαίρεση αυτή δικαιολογείται μόνο στην περίπτωση που οι επιτακτικοί λόγοι δημόσιας τάξης προκύπτουν από αμετάκλητη καταδίκη σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρ. 33 της Σύμβασης της Γενεύης και υπό την επιπλέον προϋπόθεση ότι θα δοθεί στον ενδιαφερόμενο κατάλληλος χρόνος για οικειοθελή αναχώρηση, όπως προβλέπεται σχετικά από τη διάταξη του άρ. 32 παρ. 3 της Σύμβασης της Γενεύης[10].

---

[9]. Βλ. άρ. 32 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων (άρ.31 κυρωτικού νόμου 3989/1959).

[10].Ειδικότερα, οι επίμαχες διατάξεις της Σύμβασης της Γενεύης έχουν ως εξής: «*Άρθρον 32. 1) Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι δεν θα απελαύνουν πρόσφυγας νομίμως διαμένοντας επί του εδάφους αυτών, ειμή μόνον διά λόγους εθνικής ασφαλείας ή δημοσίας τάξεως. 2) Η απέλασις τοιούτου πρόσφυγος δεν θα πραγματοποιείται ειμή μόνον κατόπιν αποφάσεως λαμβανομένης συμφώνως προς την υπό της νομοθεσίας*

4. Η εφαρμογή της αρχής της μη επαναπροώθησης στις περιπτώσεις έκδοσης.

Η αρχή της μη επαναπροώθησης ειδικότερα κατοχυρώνεται στο άρ. 33 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951. Με βάση τη συγκεκριμένη διάταξη απαγορεύεται η με κάθε τρόπο επιστροφή προσφύγων σε εδάφη όπου οι ίδιοι αντιμετωπίζουν κίνδυνο δίωξης.

Σύμφωνα με την αρχή αυτή απαγορεύεται η παράδοση ή η απέλαση ή η επαναπροώθηση πρόσφυγα σε χώρα στην οποία απειλείται η ζωή του ή η ελευθερία του λόγω των θρησκευτικών, πολιτικών ή κοινωνικών πεποιθήσεών του ή λόγω εθνικότητας, φυλής ή κοινωνικής τάξης.

Η συγκεκριμένη αρχή τάχθηκε για την προστασία του πρόσφυγα, ο οποίος σύμφωνα με το άρ. 1 της Συμβάσεως έχει ένα εύλογο φόβο να διωχθεί εξαιτίας της φυλής, της θρησκείας της εθνικότητας ή της ένταξής του σε μια συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα ή εξαιτίας της πολιτικής του τοποθετήσεως .

Το πεδίο εφαρμογής της αρχής της μη επαναπροωθήσεως καταλαμβάνει και την έκδοση , δεδομένου ότι το άρ. 33 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, αναφέρεται σε απέλαση ή επαναπροώθηση **«καθ' οιονδήποτε τρόπον»**.[11]

5. Η αναγνώριση ενός εκζητούμενου ως πρόσφυγα από άλλο κράτος και η εξωεδαφική ισχύς της αρχής της μη επαναπροώθησης.

Ιδιαίτερα αξιοσημείωτη, τόσο για την εφαρμογή της αρχής της μη επαναπροωθήσεως στην ελληνική πρακτική, όσο και για την οριοθέτηση της εξεωεδαφικής ισχύος της αρχής, είναι η με αριθμό 310/2015 απόφαση του Αρείου

προβλεπομένην διαδικασίαν. – Εφ' όσον επιτακτικοί λόγοι εθνικής ασφαλείας δεν αντιτίθενται εις τούτο, οι πρόσφυγες θα δικαιούνται να προσάγουν αποδείξεις περί της αθωότητος αυτών, να προσφεύγουν και να παρίστανται προς τούτο ενώπιον αρμοδίων αρχών ή ενός ή πλειόνων προσώπων ειδικώς εντεταλμένων υπό της αρμοδίας αρχής. 3) Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι θα παράσχουν εις τους ανωτέρω πρόσφυγας λογικάς προθεσμίας προς επιδίωξιν αδείας κανονικής εισόδου εις ετέραν χώραν. Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι δύνανται να εφαρμόζουν, κατά τας προθεσμίας ταύτας, μέτρα εσωτερικής τάξεως οία ήθελον κριθή αναγκαία. Άρθρον 33. 1) Ουδεμία Συμβαλλομένη Χώρα θα απελαύνη ή θα επαναπροωθή, καθ' οιονδήποτε τρόπον, πρόσφυγας, εις τα σύνορα εδαφών ένθα η ζωή ή ελευθερία αυτών απειλούνται διά λόγους φυλής, θρησκείας, εθνικότητος, κοινωνικής τάξεως ή πολιτικών πεποιθήσεων. 2) Το εκ της παρούσης διατάξεως απορρέον ευεργέτημα δεν δύναται πάντως να επικαλήται πρόσφυξ όστις, διά σοβαράς αιτίας, θεωρείται επικίνδυνος εις την ασφάλειαν της χώρας ένθα ευρίσκεται ή όστις, έχων τελεσιδίκως καταδικασθή δι' ιδιατέρως σοβαρόν αδίκημα, αποτελεί κίνδυνον διά την Χώραν».

[11] Βλ. *Χατζηιωάννου Κ.* , Ποιν. Δικ. 2016, σελ. 681 επ.

Πάγου. Με την ανωτέρω απόφαση γίνεται πασιφανές ότι η αναγνώριση από ένα κράτος του καθεστώτος του πρόσφυγα σε κάποιο πρόσωπο σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης του 1951, πράγμα που προϋποθέτει ότι το άτομο έχει βάσιμο και δικαιολογημένο φόβο διώξεως στο εκζητούν κράτος και ότι η εφαρμογή του φραγμού για την έκδοσή του, δυνάμει του άρθρου 33 παρ. 1 της εν λόγω Συμβάσεως και του διεθνούς εθιμικού δικαίου, έχει ήδη εξεταστεί και αποφασιστεί, έχει εξωεδαφική ισχύ, τουλάχιστον όσον αφορά στα συμβαλλόμενα στη Σύμβαση της Γενεύης κράτη, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η Ελλάδα, οπότε η αναγνώριση ενός προσώπου ως πρόσφυγα από ένα συμβαλλόμενο κράτος είναι σεβαστή και αναγνωρίζεται και στα άλλα συμβαλλόμενα κράτη.

Η πρακτική σημασία της έκτασης προστασίας του πρόσφυγα σε τρίτα συμβαλλόμενα στη Σύμβαση της Γενεύης του 1951 κράτη, εμφαίνεται στο γεγονός ότι ο πρόσφυγας σε καμία περίπτωση δεν θα μπορεί να υποβάλει αίτημα ασύλου στην αρμόδια π.χ. Ελληνική Υπηρεσία Ασύλου, καθώς αυτό απορρίπτεται ως απαράδεκτο όταν διαπιστώνεται ότι απολαμβάνει επαρκούς προστασίας στη χώρα παροχής ασύλου, σύμφωνα με το άρ. 19 Π.Δ. 113/2013.

Εξάλλου, άμεση απόρροια της εξωεδαφικής ισχύος της αρχής της μη επανοπροωθήσεως είναι το γεγονός ότι εάν έχει αναγνωρισθεί από ένα συμβαλλόμενο κράτος κάποιο πρόσωπο ως πρόσφυγας, η ιδιότητα αυτή μπορεί να αμφισβητηθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, δηλαδή όταν διαφαίνεται ότι προφανώς δεν πληρούνται στο πρόσωπο του ενδιαφερομένου οι προϋποθέσεις εφαρμογής της Σύμβασης του 1951. Τούτο μπορεί να συμβεί, για παράδειγμα, αν γίνουν γνωστά γεγονότα που αποδεικνύουν ότι οι αρχικοί ισχυρισμοί του ενδιαφερόμενου ήταν δόλιοι ή που φανερώνουν ότι το πρόσωπο εμπίπτει σε μία από τις ρήτρες αποκλεισμού της Σύμβασης του 1951.[12] [13] [14]

---

[12] Βλ. Πόρισμα της Εκτελεστικής Επιτροπής της Υ.Α. με αριθ. 12 (XXIX) - 1978 για την εξωεδαφική ισχύ του καθορισμού του καθεστώτος του πρόσφυγα.

[13] Βλ. όμως και αντίθετη Α.Π. 638/2015, με ιδιαίτερα έυστοχες παρατηρήσεις από Χατζηιωάννου Κ., ο.π. σελ. 681 επ.

[14] Βλ. σχετικά εύστοχο συμπέρασμα Χατζηιώαννου Κ., ό.π. σελ. 681 επ. «…*Εντέλει η αρχή της μη επαναπροωθήσεως των προσφύγων σε συνδυασμό με την εξωεδαφική ισχύ αυτής διευκολύνει την ανάπτυξη κοινής συνείδησης στα συμβαλλόμενα κράτη ως προς την ανάγκη προστασίας συγκεκριμένων ομάδων προσώπων από τον κίνδυνο ζωής ή έκθεσης σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, περιορίζοντας το ενδεχόμενο πρόσωπα που βρίσκονται στην ίδια δυσμενή κατάσταση*

6. Η έκδοση πρόσφυγα σε ασφαλή χώρα υπό τον όρο της μη περαιτέρω απομάκρυνσης στη χώρα καταγωγής του και η εφαρμογή των ανωτέρω και στις περιπτώσεις των αιτούντων άσυλο. [15]

Ο αιτών άσυλο δεν εκδίδεται πριν εκδοθεί τελεσίδικη απόφαση επί της αιτήσεώς του και εφόσον επικαλείται φόβο δίωξης στο εκζητούν κράτος .

Η σύλληψη ή η έκδοση δεν πρέπει να οδηγεί σε επαναπροώθηση του ενδιαφερόμενου, αιτούντος διεθνή προστασία ή πρόσφυγα που είναι αντίθετη με το άρθρο 33 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης.

Έτσι, υπό το πρίσμα της ισχύος της αρχής της μη επαναπροωθήσεως και δεδομένου ότι τούτη δεσμεύει και την Ελλάδα ως συμβαλλόμενο κράτος στη Σύμβαση της Γενεύης έχει γίνει δεκτό με την ΑΠ 1303/2011 ότι ναι μεν ενδέχεται να συντρέχουν όλες οι νόμιμες προϋποθέσεις για την εκτέλεση ενός ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης, όμως ενόψει του επικαλουμένου (υπό της εκκαλούσης) φόβου της περαιτέρω απομακρύνσεώς της από τη Γερμανία και επαναπροωθήσεώς της στη χώρα καταγωγής της, την Τουρκία, όπου εκκρεμεί εις βάρος της ένταλμα συλλήψεως για αδικήματα που συνέχονται με τις πολιτικές της ιδέες και την εν γένει πολιτική και συνδικαλιστική της δράση στη χώρα της και του εντεύθεν απειλουμένου κινδύνου της ζωής και της ελευθερίας της, λόγω των πολιτικών πεποιθήσεών της, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρ. 36 παρ. 2 του ν.3251/2004, αλλά και της θεμελιώδους αρχής της μη επαναπροωθήσεως του αιτούντος άσυλο στη χώρα καταγωγής του, που διατυπώνεται στο άρθρο 33 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951 και η οποία είναι δεσμευτική τόσο για το εκζητούν Κράτος (Γερμανία), όσο και για την Ελλάδα, επιβάλλεται να τεθεί ως όρος εκτελέσεως των κρινομένων ευρωπαϊκών ενταλμάτων σύλληψης η μη επαναπροώθηση ή μεταγενέστερη έκδοση ή κατ' άλλον τρόπο παράδοση (της εκκαλούσης) στη χώρα καταγωγής της ή σε τρίτο κράτος . [16]

να μην τύχουν ισότιμης μεταχείρισης για τον τυχαίο λόγο ότι ζήτησαν την προστασία άλλου κράτους μέλους, στοιχείο που τα εμποδίζει ωστόσο να αιτηθούν την παροχή ασύλου στο κράτος από το οποίο ζητείται η έκδοση».

[15] Βλ. *Χατζηιωάννου Κ.*, ό.π. σελ. 681 επ.

[16] Βλ. σχετικά και Α.Π. 447/2015 (αδημ.)

7. Η στάση του Ε.Δ.Δ.Α. στο ζήτημα της έκδοσης προσφύγων ή αιτούντων άσυλο. [17]

Σύμφωνα με τη νομολογία του Ε.Δ.Δ.Α. κατά τη διαδικασία της εκδόσεως θα πρέπει να λαμβάνεται σοβαρά υπόψη η αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα βάσει της Συμβάσεως της Γενεύης επί τη βάσει ότι υπάρχει κίνδυνος δίωξης λόγω της εντάξεως σε συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα. Τα συμβαλλόμενα κράτη έχουν δυνατότητα, βάσει του διεθνούς δικαίου και των συμβατικών τους υποχρεώσεων, να ελέγχουν την είσοδο, τη διαμονή και την έκδοση των αλλοδαπών. Η έκδοση του εκζητουμένου από κάποιο κράτος εγείρει ζητήματα του άρθρου 3 της Ε.Σ.Δ.Α. όταν υφίστανται στοιχεία που αποδεικνύουν ότι η έκδοση αυτή συνεπάγεται κίνδυνο για τον ίδιο, γεγονός που αντίκειται πρωτίστως στο άρ. 3 της Ε.Σ.Δ.Α.. Υπό τους όρους αυτούς δεν είναι δυνατή η έκδοσή του στο κράτος αυτό. Στην πιθανή αντίρρηση των συμβαλλόμενων στην Ε.Σ.Δ.Α. κρατών ότι το άρ. 3 της Ε.Σ.Δ.Α. δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται έτσι ώστε να εγκαθιδρύει ευθύνη σε ένα κράτος για τη μεταχείριση που θα έχει ο εκζητούμενος εκτός της δικαιοδοσίας αυτού, το Ε.Δ.Δ.Α. ήδη με την απόφαση Soering κατά Ηνωμένου Βασιλείου , όπου ζητείτο η έκδοση γερμανού υπήκοου από το Ηνωμένο Βασίλειο στις Ηνωμένες Πολιτείες για κατηγορίες ανθρωποκτονιών, ξεκαθάρισε ότι η Σύμβαση θα πρέπει να ερμηνεύεται με τέτοιο τρόπο ούτως ώστε οι εγγυήσεις να είναι πρακτικές και αποτελεσματικές. Το άρ. 3 της Ε.Σ.Δ.Α. που απαγορεύει σε απόλυτο βαθμό τους βασανισμούς και την απάνθρωπη μεταχείριση ενσωματώνει μία από τις θεμελιώδεις αρχές των δημοκρατικών κοινωνιών. Σε αντίθεση με άλλες διατάξεις της Ε.Σ.Δ.Α, το συγκεκριμένο άρθρο δεν προβλέπει καμία εξαίρεση εφαρμογής ούτε σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης.

Σχετικά με την έκταση του κινδύνου στην έκδοση, το Ε.Δ.Δ.Α. επισημαίνει ότι αρκεί για την παροχή προστασίας ο πραγματικός κίνδυνος εκθέσεως στην παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ η υποχρέωση μη εκδόσεως εκτείνεται σε περιπτώσεις όπου ο εκζητούμενος θα αντιμετώπιζε στο εκζητούν

[17] Σχετικά με την έκδοση και το άρ. 2 και 3 της Ε.Σ.Δ.Α. βλ. *Βασιλακάκης Ευ.,* Το αλλοδαπό δίκαιο στην ποινική δίκη, 1999, σελ. 345 επ., έκδοση σε Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων και *του ιδίου,* η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, Πενήντα χρόνια εφαρμογής, 2004, σελ. 125 επ., ιδίως 134 επ.

κράτος έναν πραγματικό κίνδυνο εκθέσεως σε απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία που αντίκειται στο άρ. 3 της Ε.Σ.Δ.Α..

8. Η εφαρμογή του άρ. 30 παρ.1 του ν. 4251/2014 στην περίπτωση που ο μεταφερόμενος ανήκει στον κύκλο των προσώπων που υπάγονται στη διάταξη του άρ. 2 του ν. 4251/2014. Ειδικότερα η περίπτωση των αιτούντων διεθνή προστασία.

Στο άρ. 2 παρ.1 περίπτωση γ ν. 4251/2014 ορίζεται ότι: «*Πεδίο εφαρμογής 1. Οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν έχουν εφαρμογή στις ακόλουθες κατηγορίες προσώπων, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά σε επί μέρους διατάξεις του: α. Στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ενωσης, κατά την έννοια του άρθρου 17 παρ. 1 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει. β. Στους διαπιστευμένους σε Πρεσβείες, Προξενεία ή διεθνείς οργανισμούς με έδρα την Ελλάδα υπαλλήλους, καθώς και στους υπηκόους τρίτων χωρών που προσλαμβάνονται στις ως άνω υπηρεσίες ως διοικητικό προσωπικό, στις συζύγους και τα τέκνα αυτών. γ. Στους πρόσφυγες και στα πρόσωπα που έχουν υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα, κατά την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης του 1951, η οποία έχει κυρωθεί με το ν.δ. 3989/1959 (ΦΕΚ 201 Α`), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει».*

Το άρ. 34 περ. δ ν. 4375/2016 ορίζει ότι : *δ. «αιτών διεθνή προστασία» ή «αιτών άσυλο» ή «αιτών» είναι ο αλλοδαπός ή ανιθαγενής, ο οποίος δηλώνει προφορικώς ή εγγράφως ενώπιον οποιασδήποτε ελληνικής αρχής, στα σημεία εισόδου στην Ελληνική Επικράτεια ή εντός αυτής, ότι ζητά άσυλο ή επικουρική προστασία ή με οποιονδήποτε τρόπο ζητά να μην απελαθεί σε κάποια χώρα εκ φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, πολιτικών πεποιθήσεων ή συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης ή επειδή κινδυνεύει να υποστεί σοβαρή βλάβη σύμφωνα με το άρθρο 15 του Π.δ.*

141/2013 (Α 226) και επί του αιτήματος του οποίου δεν έχει ληφθεί ακόμη τελεσίδικη απόφαση. Επίσης, αιτών διεθνή προστασία θεωρείται και ο αλλοδαπός, ο οποίος υπέβαλε αίτηση διεθνούς προστασίας σε άλλο κράτος - μέλος της ΕΕ κατ εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) αριθμ. 604/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους-μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου που υποβάλλεται σε κράτος-μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, ή σε άλλο κράτος που δεσμεύεται από και εφαρμόζει τον ως άνω Κανονισμό, και μεταφέρεται στην Ελλάδα βάσει των διατάξεών του.»

Η απόκτηση της ιδιότητας του αιτούντος άσυλο από την έκφραση της προφορικής ή γραπτής βούλησης ενώπιον οποιασδήποτε αρχής επιβεβαιώνεται και από το άρ. 36 παρ. 3 ν. 4375/2016.

Επιπρόσθετα, κατ' αρ. 41 του ν.3907/2011 ορίζεται ότι *«1. Απαγορεύεται η επιστροφή αλλοδαπού εφόσον:[…]δ. Του έχει χορηγηθεί καθεστώς διεθνούς προστασίας ή έχει ζητήσει την παροχή τέτοιου καθεστώτος και το αίτημα του δεν έχει κριθεί οριστικά, υπό την επιφύλαξη των άρθρων 32 και 33 της Σύμβασης της Γενεύης του 1951.[…] Η προστασία που παρέχουν οι διατάξεις του παρόντος άρθρου καταλαμβάνουν και τα πρόσωπα που τελούν εκτός του πεδίου εφαρμογής του Κεφαλαίου Γ του παρόντος νόμου».*

Το γεγονός αυτό μάλιστα, ενισχύεται ακόμα περισσότερο και από την ίδια τη Σύμβαση της Γενεύης περί του νομοθετικού καθεστώτος των προσφύγων, η οποία στο αρ. 31 αξιώνει τη μη επιβολή ποινικών κυρώσεων σε βάρος υπηκόων τρίτων χωρών για τον λόγο ότι εισήλθαν παράνομα στη χώρα εισδοχής, εφόσον αυτοί αμελλητί αιτούνται τη χορήγηση πολιτικού ασύλου.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το αρ. 31 παρ.1 της Σύμβασης της Γενεύης *«Αι Συμβαλλόμεναι Χώραι δεν θα επιβάλλουν ποινικάς κυρώσεις εις πρόσφυγας λόγω παρανόμου εισόδου ή διαμονής, εάν ούτοι προερχόμενοι απ' ευθείας εκ χώρας ένθα η ζωή ή η ελευθερία αυτών ηπειλείτο, εντη εννοία του άρθρου 1, εισέρχωνται ή ευρίσκωνται ήδη επί του εδάφους αυτών άνευ αδείας, υπό την επιφύλαξιν πάντως ότι ούτοι αφ' ενός μεν θα παρουσιαστούν αμελλητί εις τας αρχάς αφ'*

ετέρου δε θα δώσουν επαρκείς εξηγήσεις περί της παρανόμου αυτών εισόδου ή διαμονής.».

Μάλιστα, κατά τα αρ. 32 και 33 της Σύμβασης, απαγορεύεται επιπλέον και κάθε διαδικασία εξαναγκασμένης απομάκρυνσης αιτούντος άσυλο από τη χώρα στην οποία αιτήθηκε τη χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας .

Με βάση τις διατάξεις που αναφέρθηκαν ανωτέρω προκύπτει ότι ο αιτών άσυλο ή ο αναγνωρισμένος πρόσφυγας δεν μπορεί να αποτελέσει υποκείμενο τέλεσης του αδικήματος της παράνομης εισόδου ή επανεισόδου, εφόσον ρητά εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής των σχετικών διατάξεων οι αιτούντες άσυλο και οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες βάσει των άρ. 2 ν. 4251/2014 και αρ. 2 ν. 3386/2005[18]. Περαιτέρω, δεν μπορεί να εκτελεστεί κανένα μέτρο εξαναγκασμένης απομάκρυνσης σε βάρος των ανωτέρω βάσει της παρεχόμενης προστασίας του αρ. 41 του ν. 3907/2011.

Και αφού δεν μπορεί να αποτελέσει υποκείμενο τέλεσης της παράνομης εισόδου, σύμφωνα με τα ανωτέρω, αλλοδαπός που ανήκει στις αναφερόμενες στο άρ. 2 Μ.Κ. κατηγορίες προσώπων, δεν πληρούται και η αντικειμενική υπόσταση του αρ. 30 ν. 4251/2014 που αφορά την υποβοήθηση της παράνομης εισόδου.

Η επίδραση της διάταξης του άρ. 2 του ν. 3386/2005 και του αρ 2 ν. 4251/2014 στις ποινικές διατάξεις του νόμου, όταν σε αυτές γίνεται λόγος για υπηκόους τρίτων χωρών, επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι με την τελευταία τροποποίηση του άρ. 83 ν. 3386/2005 προβλέφθηκε η ποινική ευθύνη των πολιτών της Ε.Ε. για το έγκλημα της παράνομης εισόδου και εξόδου, γεγονός που αποδεικνύει ότι ο νομοθέτης θεώρησε ότι για την επέκταση του αξιοποίνου της παράνομης εισόδου-εξόδου στις περιπτώσεις πολιτών της Ένωσης απαιτούνταν ειδική νομοθετική ρύθμιση, ώστε να ξεπεραστεί η γενική εξαίρεση του άρ. 2 ν. 3386/2005[19].

Βασιζόμενη στις ανωτέρω σκέψεις, η νομολογία φαίνεται να αποδέχεται την επίδραση της ιδιότητας του αιτούντος διεθνή προστασία στην ποινική ευθύνη που απορρέει από την παράνομη είσοδο στη χώρα. Έτσι έχει κριθεί ότι η προσφυγική

[18]Βλ. *Χατζηνικολάου Ν.,* ο. π. Η ποινική καταστολή της παράνομης μετανάστευσης, σελ. 95 και 96
[19]Βλ. *Χατζηνικολάου Ν.* , ο.π. σελ. 157

ιδιότητα αποτελεί λόγο προσωπικής απαλλαγής από την ποινή[20], ή κατάσταση ανάγκης που αίρει τον άδικο χαρακτήρα της πράξης [21]

Επίσης, έχει γίνει δεκτό ότι μόνο η κατάθεση αίτησης διεθνούς προστασίας αρκεί για την απαλλαγή από την κατηγορία της παράνομης εισόδου λόγω μη πλήρωσης της αντικειμενικής υπόστασης του αδικήματος. [22]

Αντίστοιχα έχει γίνει δεκτό ότι δεν τελείται το αδίκημα του άρ. 30 παρ. 1 Μ.Κ., όταν τα μεταφερόμενα πρόσωπα έχουν την ιδιότητα του πρόσφυγα.[23]

9. Ποινική ευθύνη σε περιπτώσεις διάσωσης ανθρώπων στη θάλασσα, μεταφοράς ανθρώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας και προώθησης στο εσωτερικό της χώρας ή διευκόλυνσης της μεταφοράς προς το σκοπό υπαγωγής στις διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης:

Τόσο οι πρόσφυγες όσο και οι αιτούντες διεθνή προστασία αποτελούν ευάλωτη κοινωνική ομάδα, χρήζουσα ειδικής προστασίας, *«καθώς (….) ένεκα ορισμένων γεγονότων και δικαιολογημένου φόβου ότι θα υποστούν διώξεις λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων (στις περιπτώσεις αυτές γίνεται αδιακρίτως λόγος για πολιτικούς πρόσφυγες) βρίσκονται έξω από τη χώρα της οποίας έχουν την ιθαγένεια και δεν μπορούν εξαιτίας του παραπάνω φόβου ή δεν επιθυμούν να ζητήσουν την προστασία της χώρας αυτής»*.[24]

Στο πλαίσιο της ιδιαίτερης προστασίας, της οποίας χαίρουν οι εν θέματι αλλοδαποί, σημειώνεται ότι το άρ. 31 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης θεσπίζει προσωπικό λόγο απαλλαγής από την ποινή για τους πρόσφυγες, οι οποίοι έχουν

[20]Βλ. Α.Π. 1498/1999 (ΝΟΜΟΣ)

[21]Βλ. 47/2006 Τριμ.Εφ.Αιγαίου (ΝΟΜΟΣ)

[22] Βλ. 2012/2004 Τριμ. Πλημ. Κέρκυρας (αδήμ) και 1326/2010 Τριμ. Πλημ.Χαλκιδικής (αδήμ.)

[23] Βλ. σχετικά υπ' αρίθμ. 950/2016 Πεντ.Εφ.Θεσσαλονίκης (αδήμ.). Η εν λόγω υπόθεση αφορούσε σε πέντε κατηγορούμενος για την διάπραξη του αδικήματος της διευκόλυνσης μεταφοράς στο εσωτερικό έντεκα (11) αλλοδαπών, που δεν έχουν δικαίωμα εισόδου στο ελληνικό έδαφος (άρ.30 παρ.1 στοιχ. β' και γ' ν.4251/2014). Εν τέλει, οι εν θέματι αθωώθηκαν για την διευκόλυνση μεταφοράς των τριών (3) εκ των ανωτέρω αλλοδαπών, οι οποίοι «*είχαν δικαίωμα κίνησης στο εσωτερικό της χώρας»,* όντας κάτοχοι σχετικών υπηρεσιακών σημειωμάτων.

[24.] Λ. Μαργαρίτης/Χ. Σατλάνης/Ι. Φαρσεδάκης, Η διαμορφωτική επενέργεια του Διεθνούς και του Ευρωπαϊκού Δικαίου πάνω στο αξιόποινο και στην ποινική δίκη, ΠοινΔικ 8-9/2015

εισέλθει ή παραμένουν στη χώρα υποδοχής καίτοι στερούνται των νόμιμων διατυπώσεων, υπό την επιφύλαξη ότι αυτοί αφ' ενός μεν θα παρουσιασθούν αμελητί στις αρχές της χώρας αυτής και αφ' ετέρου θα δώσουν επαρκείς εξηγήσεις για την παράνομη είσοδο ή διαμονή τους στη χώρα. Ερειδόμενος, μάλιστα, στα ανωτέρω και στις προβλέψεις των διατάξεων των άρ. άρθρων 31 παρ. 1, 32 παρ. 1 και 33 παρ. 1 της Σύμβασης της Γενεύης, ο Α.Π. έκανε δεκτή αίτηση επανάληψης της διαδικασίας, υποβληθείσα από Τούρκο πολίτη, κουρδικής καταγωγής, ο οποίος καταδικάσθηκε σε ποινή φυλάκισης και απέλαση για παράνομη είσοδο στην Ελλάδα από την Τουρκία, χωρίς όμως να είναι γνωστή στο εν λόγω δικαστήριο η ιδιότητά του ως πρόσφυγα. [25]

Ποια είναι, όμως, η ποινική αντιμετώπιση του πλοιάρχου που μεταφέρει στην Ελλάδα αλλοδαπούς, όπως οι προαναφερθέντες, μη εισπράττοντας αμοιβές και γνωρίζοντας αφ' ενός την ιδιότητα τους ως προσφύγων ή αιτούντων διεθνή προστασία και αφ' ετέρου τον παρόντα και αναπότρεπτο με άλλα μέσα κίνδυνο για τη ζωή τους, όταν ενεργεί με σκοπό να τους διασώσει; Η ιδιαίτερη ιδιότητα των αλλοδαπών ως αιτούντων διεθνή προστασία ή ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας συνεπάγεται την εφαρμογή του άρθρου 49 παρ. 2 Π.Κ., η οποία δεν προστατεύει και τον πλοίαρχο. Κατά την θεωρία, ο πλοίαρχος παραμένει ατιμώρητος, καλούμενης σε εφαρμογή είτε της διάταξης του άρθρου 25 Π.Κ. που αφορά στην κατάσταση ανάγκης και αίρει τον άδικο χαρακτήρα της πράξης του πλοιάρχου είτε αυτής του άρ.2 και 30 παρ. 1 ν.4251/2014, από τον συνδυασμό των οποίων προκύπτει ότι δεν υφίσταται καν αρχικά άδικη πράξη του πλοίαρχου.[26] Ειδικότερα, σύμφωνα με την διάταξη του άρ. 83 παρ. 1 του ν.3386/2005, η οποία διατηρήθηκε σε ισχύ δυνάμει του άρ.139 παρ.2 ν.4251/2014, πολίτης τρίτης χώρας, εισερχόμενος στην ελληνική επικράτεια χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις, τιμωρείται για τέλεση πλημμελήματος. Ωστόσο, κατ' άρθρο 2 του ν.4251/2014 ορίζεται ότι οι διατάξεις του Μεταναστευτικού Κώδικα δεν εφαρμόζονται σε ορισμένες κατηγορίες προσώπων, μεταξύ των οποίων αναφέρονται και οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας και οι αιτούντες διεθνή προστασία. Συνακόλουθα, η διάταξη του άρ. 30

[25.] **ΣυμβΑΠ 1498/1999,** ΠοινΔικ 12/1999

26. ό.π. Λ. Μαργαρίτης/Χ. Σατλάνης/Ι. Φαρσεδάκης

παρ. 1 ν.4251/2014 δεν δύναται να εφαρμοσθεί στις ανωτέρω κατηγορίες αλλοδαπών.

Προς επίρρωση των ανωτέρω αναφέρεται και ο σχετικός περιορισμός που θέτει η διάταξη του άρ. 30 παρ. 3 ν.4251/2014. Κατά την εν λόγω, όπως διαμορφώθηκε μετά την δημοσίευση του ν.4332/2015, δεν στοιχειοθετείται αρχικά άδικη πράξη στις περιπτώσεις «*της διάσωσης ανθρώπων στη θάλασσα, της μεταφοράς ανθρώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας, κατά τις επιταγές του διεθνούς δικαίου, καθώς και στις περιπτώσεις προώθησης στο εσωτερικό της χώρας ή διευκόλυνσης της μεταφοράς, προς το σκοπό υπαγωγής στις διαδικασίες των άρθρων 83 του ν.3386/2005 ή του άρθρου 13 του ν.3907/2011 (…)»,* ήτοι στις διαδικασίες υποδοχής και ταυτοποίησης.

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ
& ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΔΙΚΗΓΟΡΩΝ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ
ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΩΝ ΝΟΜΙΚΗΣ ΑΠΘ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

«ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΥΠΟ ΤΗΝ ΣΚΟΠΙΑ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ & ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ»

Πέμπτη 1 Ιουνίου 2017 I Ώρα 18:15

Συνεδριακό Κέντρο Τράπεζας Πειραιώς (Κατούνη 12-14, Λαδάδικα)